

Porin suomalaisen yhteislyseon lukio

Lukion opetussuunnitelma 2016 yleinen osa

Sisällys

1	OPETUSSUUNNITELMA	3
1.1	Opetussuunnitelman laatiminen.....	3
1.2	Opetussuunnitelman sisältö	3
2	LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA.....	4
2.1	Lukiokoulutuksen tehtävä.....	4
2.2	Arvoperusta.....	5
3	OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	9
3.1	Oppimiskäsitys	9
3.2	Opiskeluympäristöt ja -menetelmät	9
3.3	Toimintakulttuuri.....	14
3.4	Opintojen rakenne.....	17
3.5	PORIN KOULUTOIMEN KIELIOHJELMA.....	18
4	OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN.....	19
4.1	Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö	19
4.2	Ohjaus	19
4.3	Oppimisen ja opiskelun tuki	23
4.4	Opiskeluhoito.....	24
4.4.1	Opiskeluhoitoon keskeiset periaatteet: yhteisöllinen ja yksilöllinen opiskeluhoito	26
4.4.2	Opiskeluhoitoon koulukohtaiset suunnitelmat	31
4.4.2.2	Porin suomalaisen yhteislyseon lukion opiskeluhoitosuunnitelma	31
4.5	Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä.....	35
	menettelyistä	35
4.6	Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.....	42
4.7	Porin suomalaisen yhteislyseon lukion yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma	44
	PORIN SUOMALAISEN YHTEISLYSEON LUKION KRIISISUUNNITELMA.....	52
	PORIN SUOMALAISEN YHTEISLYSEON LUKION JÄRJESTYSSÄÄNNÖT	65

1 OPETUSSUUNNITELMA

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (629/1998) ja -asetus (810/1998)
- valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (942/2014)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- lukioasetuksen (810/1998) 3 §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Lukiot laativat opetussuunnitelman pohjalta lukuvuosittaisen suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa lukion opetussuunnitelman sekä lukuvuosittaisen suunnitelman pohjalta.

Opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukion oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa turvataan järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Opetussuunnitelma antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin valintoihin myös muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen.

Lukion opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden vanhempien ja huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Kaikilla opiskelijoiden vanhemmilla ja huoltajilla on ollut mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän on kuullut opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varannut lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa on pyritty varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltäviin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on pyritty ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta, rohkaisevat resurssien joustavaan ja tehokkaaseen käyttöön sekä monipuolistavat vuorovaikusta lukion sisällä ja suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan.

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Lukion opetussuunnitelma jakautuu kahteen osaan: yleiseen osaan ja eri oppiaineiden suunnitelmat sisältävään osaan.

Yleisen osan sisältönä ovat lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta, opetuksen toteuttaminen sekä opiskelijan ohjaus ja tukeminen.

Oppiaineiden opetussuunnitelmat –osa sisältää oppimistavoitteet, opetuksen keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arvioinnin.

Valtakunnallisen teksti on suunnitelmassa kirjoitettu mustalla fontilla, Porin lukioiden yhteiset osiot sinisellä ja lukiokohtaiset osuudet punaisella fontilla.

2 LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukioaikana opiskelija kartuttaa olennaista ihmistä, kulttuureja, luontoa ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Lukio-opetus harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään ja työhön.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan ja elinikäiseen oppimiseen.

2.2 Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu suomalaiselle sivistysperinteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsimällä. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin, kuten Lapsen oikeuksien sopimukseen.

Lukio-opetus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä hyvinvointia ja demokratiaa. Lukio-opetus on opiskelijoita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kehitystavoitteiden suunnassa.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa monista kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä harjaantua yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Opetussuunnitelmassa arvoperustaa konkretisoidaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa syventävät näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut aihekokonaisuudet, jotka ovat arvokannanottoja ajankohtaisiin kasvatus- ja koulutushaasteisiin.

Porin kaupungin lukiokoulutuksen arvoperusta noudattaa opetussuunnitelman perusteita. Paikallisesti painotetaan lukiota oppivana yhteisönä, jossa korostuu kasvatus- ja opetushenkilöstön ja opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus sekä yhdessä tekeminen. Tärkeää on koulutuksellisen tasa-arvon toteutuminen opiskelijan asuin- tai lukiopaikasta riippumatta. Muut paikalliset painotukset tulevat esille muun muassa sivistystoimen palveluohjelmassa, Porin kaupungin lukiokoulutuksen opetussuunnitelmassa sekä sitä tukevissa muissa suunnitelmissa.

Porin lukiokoulutuksen toiminnan arviointi

Arviointia toteutetaan aina suhteessa toiminnalle asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnin tarkoituksena on kehittää opetusta ja lukion toimintaa kokonaisvaltaisen kasvamisen ja osaamisen tavoitteiden mukaisesti. Opetussuunnitelma on keskeisin lukiokoulutuksen kehittämistä ohjaava asiakirja, jonka mukaisesti laaditaan myös muut toimintaa ohjaavat asiakirjat sekä toiminnalle asetetut tavoitteet. Lukion toiminnan arviointi perustuu opetussuunnitelman ohella palveluohjelman, sivistystoimen tavoitteenasettelun ja budjetoinnin pohjalta laadittuun lukuvuosittaiseen koulutyön tavoitteenasetteluun. Tavoitteenasettelussa otetaan huomioon myös muut ajankohtaiset koulutuksen kehittämistä ohjaavat tavoitteet.

Toiminnan arvioinnissa hyödynnettävää tietoa saadaan monin tavoin. Arviointi voi olla kunnan, lukion, opettajan tai opiskelijan itsearviointia tai ulkopuolisen toteuttamaa arviointia. Keskeistä on opiskelijan osaamisen arviointi suhteessa opetukselle asetettuihin tavoitteisiin. Toiminnan arvioinnissa voidaan hyödyntää myös muuta saatavilla olevaa arviointitietoa. Arviointitietoa saadaan lisäksi huoltajilta ja opiskelijoilta.

Opetussuunnitelman arviointi

Arvioinnin tarkoitus on kehittää opetusta ja koulun toimintaa kokonaisvaltaisen kasvamisen ja osaamisen tavoitteiden mukaisesti. Opetussuunnitelmaa arvioitaessa arvioidaan opetussuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden, sisältöjen ja toimintatapojen toteutumista. Opetussuunnitelman toteutumista arvioitaessa arvioidaan myös opiskelijan osaamista suhteessa opetukselle asetettuihin tavoitteisiin. Aina kun arvioidaan opetusta, oppimista tai muuta lukion toimintaa, arvioidaan samalla myös opetussuunnitelman toteutumista.

Opetussuunnitelman arvioinnissa hyödynnettävää tietoa saadaan monin tavoin. Arviointi voi olla kunnan, lukion, opettajan ja opiskelijan itsearviointia tai ulkopuolisten toteuttamaa arviointia. Opetussuunnitelman toteutumisen arvioinnissa voidaan hyödyntää myös muuta saatavilla olevaa arviointitietoa. Arviointitietoa saadaan lisäksi huoltajilta ja opiskelijoilta.

Opetussuunnitelma on keskeisin lukiokoulutuksen kehittämistä ohjaava asiakirja, jonka mukaisesti laaditaan myös muut toimintaa ohjaavat asiakirjat. Esimerkiksi palveluohjelma ja siitä johdetut vuosittaiset tavoitteet tukevat opetussuunnitelman toteutumista ja kehittämistä. Lukion itsearviointi perustuu lukuvuositavotteeseen koulutyön tavoitteenasetteluun, joka pohjautuu lukion opetussuunnitelmaan ja sivistyslautakunnan asettamiin tavoitteisiin sekä muihin ajankohtaisiin koulutuksen kehittämiseksi asetettuihin tavoitteisiin.

Opetussuunnitelmaa päivitetään arvioinnin pohjalta tarvittaessa.

Porin suomalaisen yhteislyseon lukion toiminta-ajatus, arvoperusta arvoperusta ja toiminnan arviointi

Porin suomalaisen yhteislyseon lukion arvot pohjaavat yleisesti hyväksyttyihin arvoihin, jotka painottavat sivistystä, yksilön valinnan vapautta mutta myös yksilön vastuuta niin itsestään kuin ympäristöstään. Tavoitteenamme on kasvattaa psylliläisiä, jotka

- suhtautuvat positiivisesti elinikäiseen oppimiseen ja opiskeluun
- tiedostavat toimiensa ja valintojensa ympäristövaikutukset
- puolustavat demokraattista hyvinvointivaltiota
- huolehtivat omasta ja yhteisön hyvinvoinnista.

Tahtotilamme on sitoutua yhteisiin tavoitteisiin ja tehdä asioita yhdessä erilaisuutta kunnioittaen.

Oppilaitos on moniarvoinen mikä näkyy toimintakulttuurissa. Suvaitsevaisuus ja erilaisuuden hyväksyminen on johtava periaate yhteisön toiminnassa.

Toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi

Oppilaitoksen toimintaa kehitetään jatkuvasti. Lukiolle asetetaan pitkäaikaistavoitteet, jotka määritetään oppilaitoksen usean vuoden kehittämisohjelmassa. Pitkäaikainen kehittämisohjelma pohjautuu pääosin Porin sivistystoimen kouluille asettamiin painoalueisiin. Lisäksi kehittämiskohteet pohjautuvat valtakunnallisiin lukiokoulutukselle asetettuihin tavoitteisiin sekä oppilaitoksen omiin kehittämistavoitteisiin. Oppilaitoksen kehittämisohjelman vahvistaa sivistyslautakunta. Vuosittaiset kehittämiskohteet asetetaan edellisen lukuvuoden päättyessä ja viimeistään uuden lukuvuoden alkaessa. Vuosittaiset kehittämistavoitteet kirjataan työsuunnitelmaan, joka on opiskelijoiden, opettajien ja huoltajien nähtävillä oppilaitoksen omassa sähköisessä järjestelmässä. Kehittämiskohteiden määrittämiseen osallistuvat niin opettajat, opiskelijat, koulutuksen järjestäjä kuin yhteistyötahot kuten huoltajat.

Lukuvuosittaisten kehittämiskohteiden asettamisen yhteydessä kullekin kohteelle asetetaan tavoite, toimenpiteet ja vastuuhenkilö. Toiminnan arvioinnista vastaa lukion

suunnitteluryhmä. Toteutumista arvioidaan pitkin lukuvuotta. Toiminnan arviointikyselyitä teetetään opiskelijoille vuosittain. Huoltajilta palautetta kerätään joka toinen lukuvuosi.

Lukuvuoden arvioinnin tuloksia käsitellään mm. ryhmänohjaajan tuokioilla, opiskelijakunnan hallituksessa, opettajien palaverissa sekä huoltajatapaamisissa. Arviointituloksia analysoidaan vuosittain toimintakertomuksessa. Tuloksista johdetaan kehittämiskohteita. Eri vuosiasteen opiskelijat pohtivat myös ryhmänohjaajantuokioilla kunkin vuosiasteen ajankohtaisia asioita ja palautetta mm. opetuksen järjestelyistä, tapahtumista, ylioppilaskirjoitusjärjestelyistä, tiedottamisesta eli erilaisista oppilaitoksen arjen asioista.

Kukin opettaja on velvollinen keräämään palautetta opiskelijoilta kurssisisällöistä ja toimintatavoista.

Lukio osallistuu myös valtakunnallisiin tutkimuksiin ja kyselyihin esim. terveystieteiden kyselyihin ja arviointineuvoston, opetushallituksen tai opetusministeriön kyselyihin. Kyselyiden tuloksia hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä informaatiota, rakentaa uutta tietoa ja syventää siten osaamistaan aikaisempien kokemustensa ja tietojensa pohjalta. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Lukio-opinnoissa opiskelijoita ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Oppimisprosesseistaan tietoiset opiskelijat osaavat arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan. Näin kehittyvät myös elinikäisen oppimisen edellyttämät taidot. Opintoihin liittyvät onnistumiset ja muut myönteiset kokemukset edistävät oppimista ja innostavat osaamisen kehittämiseen.

3.2 Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien valinnan ja kehittämisen perustana ovat myös opiskelijoiden edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet.

Koska oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa aiemmin hankittuun osaamiseen, käytetään lukiossa monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä. Menetelmien valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineissa edellytetty käsitteellinen ja menetelmällinen osaaminen. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua. Menetelmällisillä ratkaisuilla voidaan rakentaa kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista.

Lukion opetus- ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijoiden aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijoita ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Heitä ohjataan myös käyttämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Lisäksi opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä heidän kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin

ilmiöihin. Opiskelijoita rohkaistaan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukiossa opiskelijat toimivat turvallisissa ja terveellisissä opiskeluympäristöissä. Tavoitteena on, että opiskeluympäristöt ovat monipuolisia ja että ne rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja edistävät opiskelumotivaatiota. Opiskeluympäristöjen kehittämisellä tuetaan vuorovaikutusta ja yhdessä oppimista itsenäisen työskentelyn ohella. Opiskeluympäristöjä koskevista ratkaisuista otetaan huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Opiskeluympäristöjä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia opiskeluympäristöjä hyödynnetään monin tavoin.

Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä eri muodossa esitetyn informaation hankintaan ja arviointiin sekä uuden tiedon tuottamiseen ja jakamiseen. Opiskelijat vastaavat itse henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön tarkoitettujen työvälineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnasta, ellei koulutuksen järjestäjä niitä tarjoa.

Opiskelijoiden yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja verkko-opiskelutaitojen kehittymistä tuetaan tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös etäopiskeluna. Etäopiskeluna suoritettu kurssi koostuu opettajan ohjaamasta itsenäisestä opiskelusta, ja siinä käytetään monipuolisesti tietoverkkoja sekä muuta tieto- ja viestintäteknologiaa. Etäopiskelussa pyritään käyttämään myös yhteisöllisiä työtapoja. Lukiokurssi voidaan järjestää myös monimuoto-opetuksena, jolloin verkossa tapahtuvan etäopetuksen ja -opiskelun lisäksi kurssi sisältää myös lähiopetusta ja -ohjausta.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskeluympäristöt ja –menetelmät Porin lukioissa

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien valinnan ja kehittämisen perustana ovat myös opiskelijoiden edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet.

Koska oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa aiemmin hankittuun osaamiseen, käytetään lukiossa monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä. Menetelmien valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineissa edellytetty käsitteellinen ja menetelmällinen osaaminen. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua. Menetelmällisillä ratkaisuilla voidaan rakentaa kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista.

Porissa monimuotoinen oppiminen huomioidaan vuosittaisissa työsuunnitelmissa. Opetuksessa monimuotoisuutta toteutetaan myönnettyjen resurssien puitteissa. Eri oppiaineita rohkaistaan yhteistyöhön ja tutkivien ja monitieteisten opetusmenetelmien käyttöön.

Oppimistuloksia tarkastellaan monipuolisesti ja säännöllisesti ja uusien menetelmien hyödyllisyyttä arvioidaan ennen niiden vakiinnuttamista käyttöön.

Lukion opetus- ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijoiden aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijoita ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Heitä ohjataan myös käyttämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Lisäksi opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä heidän kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijoita rohkaistaan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukiassa opiskelijat toimivat turvallisissa ja terveellisissä opiskeluympäristöissä. Tavoitteena on, että opiskeluympäristöt ovat monipuolisia ja että ne rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja edistävät opiskelumotivaatiota. Opiskeluympäristöjen kehittämisellä tuetaan vuorovaikutusta ja yhdessä oppimista itsenäisen työskentelyn ohella. Opiskeluympäristöjä koskevissa ratkaisuissa otetaan huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Opiskeluympäristöjä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia opiskeluympäristöjä hyödynnetään monin tavoin.

Yhteistyömahdollisuuksia helpottaa lukioiden keskeinen sijainti kaupungissa. Porilaisten lukioiden luontevia yhteistyökumppaneita ovat toiseen asteen ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Porin yliopistokeskus, paikalliset museot, yritykset, virastot, seurakunnat ja järjestöt. Myös kirjastot ja teatterit ovat osa oppilaitosten opiskelu- ja oppimisympäristöä.

Myös maakunnasta löytyy erinomaisia yhteistyömahdollisuuksia, esimerkiksi Olkiluodon ydinvoimala, Niinisalon ja Säkylän varuskunnat ja Harjavallan teollisuuspuisto.

Satakunnan monipuoliset luontokohteet, esimerkiksi Yyteri tai Kokemäenjoen suistoalue, sekä alueen kulttuurikohteet, kuten vanhat teollisuusalueet tai Reposaaressa luonto kulttuuriympäristö, tarjoavat mielenkiintoisia oppimiskohteita eri oppiaineille.

Opiskelijoille kehitetään ja heitä ohjataan kehittämään työtiloja, joissa opiskelijat voivat omaehtoisesti kehittää osaamistaan luovasti, kokeilevan oppimisen keinoin.

Ulkomaalaisiin kumppaneihin, kuten erilaisiin ystävyyskouluihin, olevia suhteita pidetään aktiivisesti yllä. Tulevaisuudessa yhteistyö ulkomaalaisten yhteistyökumppaneiden kanssa tiivistyy tietotekniikan suomien mahdollisuuksien myötä.

Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä eri muodossa esitetyn informaation hankintaan ja arviointiin sekä uuden tiedon tuottamiseen ja jakamiseen. Opiskelijat vastaavat itse henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön tarkoitettujen työvälineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnasta, ellei koulutuksen järjestäjä niitä tarjoa.

Opiskelijoita kannustetaan laajentamaan sivistystään osallistumalla muiden oppilaitosten järjestämään etäopetukseen.

Opiskelijoiden yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja verkko-opiskelutaitojen kehittymistä tuetaan tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös etäopiskeluna. Etäopiskeluna suoritettu kurssi koostuu opettajan ohjaamasta itsenäisestä opiskelusta, ja siinä käytetään monipuolisesti tietoverkkoja sekä muuta tieto- ja viestintäteknologiaa. Etäopiskelussa pyritään käyttämään myös yhteisöllisiä työtapoja. Lukiokurssi voidaan järjestää myös monimuoto-opetuksena, jolloin verkossa tapahtuvan etäopetuksen ja -opiskelun lisäksi kurssi sisältää myös lähiopetusta ja -ohjausta.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

TVT-suunnitelma

Porin lukioden tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma

YLEISTÄ

Porin lukioden pyrkimyksenä on tukea sekä opiskelijoiden että opettajien myönteistä suhtautumista tieto- ja viestintäteknologiaan. Opiskelijalla tulee lukiosta valmistuttuaan olla riittävät tiedot ja taidot, joita jatko-opiskelussa ja myöhemmin työelämässä tarvitaan. Tieto- ja viestintäteknologian nopean kehityksen takia opetuksessa tavoitellaan positiivista asennetta uusien asioiden oppimiseen ja kykyä itsenäiseen opiskeluun. Joka kurssilla TVT:tä ja mediaa käytetään jatkuvasti ja oppiaineelle luontaisella tavalla.

Kaikissa lukioissa tulee olla ajanmukainen ja opiskeluun soveltuva tieto- ja viestintätekninen varustus ja oppimisympäristöt, jotta opetuksessa ja oppimisessa voidaan hyödyntää sähköisten oppimateriaalien laajaa kirjoa ja teknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

Tulevaisuudessa Porin lukiot ovat yhteisöjä, joissa ennakoluulottomasti luodaan ja kokeillaan uusia ideoita, otetaan käyttöön uusia laitteita ja seurataan maailman kehitystä

eturintamassa. Tästä syystä lukioden tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelmaa tulee tarkastella kriittisesti riittävän usein ja osana kaupungin Sivistyskeskuksen strategiatyötä.

LAITTEET, OHJELMISTOT, YMPÄRISTÖT JA NIIDEN KÄYTTÖ

Syksyllä 2016 aloitettava uuden opetussuunnitelman mukainen opetus perustuu siihen, että jokaisella lukiolaisella on käytössään henkilökohtainen tietokone. Opiskelija hankkii itse oman, koulun suositusten mukaisen tietokoneensa.

Opettajien ja koulujen laitteiden hankintaa linjaavat Sivistyskeskuksen strategiatyöryhmän päätökset.

Porin kaupungin sivistyskeskuksella on käytössään tietyt sähköiset oppimisympäristöt. Kukin oppiaine valitsee tarpeittensa mukaisesti käyttöönsä kaupungin tarjoamia tai muita verkkopohjaisia opiskeluympäristöjä, kuten sosiaalisen median verkkopalveluja. Oppimisympäristöjä tulee kehittää huomioiden jatkuvasti muuttuvat vaatimukset ja mahdollisuudet.

Jokaisessa lukiossa on riittävän tehokkaat, kattavat ja toimivat verkkoyhteydet. Opetussuunnitelman mukainen oppiminen ja opettaminen ei ole mahdollista ilman verkkoyhteyttä. Samoja verkkoyhteyksiä voi vaivattomasti käyttää eri tarkoituksiin, kuten tuntityöskentelyyn tai sähköisten kurssikokeiden pitämiseen rajatussa verkossa. Opetuksessa huomioidaan sähköistyvän ylioppilaskokeen järjestelmät ja ohjelmistot. Koeviikon järjestelyissä pyritään siihen, että lukion aikana opiskelija saa riittävästi harjoitusta sähköisistä kokeista.

OSAAMINEN JA KOULUTUS

Opiskelijan tulee saada sähköisissä ylioppilaskirjoituksissa ja jatko-opinnoissa vaadittavat tekniset taidot. Opiskelijat ovat valmiita kokeilemaan uusia oppimisympäristöjä osana oppimistaan ja ymmärtävät taitojen kehittämisen olevan elinikäinen prosessi.

Tieto- ja viestintätaitoja harjoitellaan osana jokaisen oppiaineen opetusta. Tarjolla on myös koulukohtaisia tietotekniikan kursseja, joilla keskitytään TVT-taitojen vahvistamiseen.

Opettajien tietotaitoa pidetään yllä jatkuvalla koulutuksella ja hankkimalla opettajille opetuskäyttöön soveltuvia laitteistoja. Opettajien koulutuksessa toteutetaan Sivistyskeskuksen TVT-strategiatyön ohjausryhmän määrittelemiä linjauksia. Opettajien on mahdollista kouluttautua veso-koulutuspäivillä, kaupungin sisäisten ja ulkopuolisten toimijoiden tarjoamissa koulutuksissa sekä opettajien vertaistuen avulla. Vertaistuki, jonka näkyvin muoto on digituutorointi, täydentää muuta koulutusta.

SUUNTANA LOISTAVA TULEVAISUUS

Porin lukioissa seurataan teknologioiden kehitystä ja halutaan vastata ajan asettamiin haasteisiin ja tarjoamiin mahdollisuuksiin teknologiaa hyödyntäen ja ilmiöihin pureutuen. Lukiot eivät pelkää kokeilla uusia teknologioita, kuten 3D-tulostusta tai virtuaalitodellisuutta, vaikka ne ilmiöinä eivät jäisikään elämään kouluihin tai ympäröiväänsäkään yhteiskuntaan. Innokkaita opettajia tuetaan ja heidän opettamistaan tuetaan myös laitteistojen ja hankintojen kautta.

3.3 Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Opetussuunnitelman perusteet korostavat toimintakulttuuria, joka edistää kestävästä hyvinvointia ja osallisuutta sekä on avoin monimuotoiselle vuorovaikutukselle ja maailmassa tapahtuville muutoksille. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä lukion koko henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan opetussuunnitelmassa.

Opetussuunnitelman perusteiden lähtökohtana ovat seuraavat toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat teemat.

Oppiva yhteisö

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Sen rakentuminen edellyttää dialogisuutta ja pedagogista johtajuutta. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Jaksojen temaattinen toteutus voi luoda edellytyksiä opetuksen eheyttämiseksi. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijoiden omaa toimijuutta, kehitystä ja oppimista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja elinikäiselle oppimiselle. Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä kotien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden sekä työ- ja yritys-elämän kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijoita ohjataan toimimaan myös verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijoiden kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Koulutuksen järjestäjä edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja luo heille monipuolisia mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen päätöksentekoon ja toimintatapojen kehittämiseen. Heitä rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Opiskelijoita kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan kautta. Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisten toimintatapojen ja ryhmänohjauksen merkitys korostuvat lukio-opintojen aloitusvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Oppivassa yhteisössä edistetään kestävää elämäntapaa ja hyvän tulevaisuuden edellytyksiä. Opiskelijoita rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea ottaen huomioon heidän moninaisuutensa ja erityistarpeensa. Toiminnassa edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia eikä syrjintää hyväksytään vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan. Opiskelijoita kannustetaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista edistävään sekä liikunnalliseen elämäntapaan. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielistä, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

Porin suomalaisen yhteislyseon lukion toimintakulttuuri

Porin suomalaisen yhteislyseon lukion keskeinen sijainti lähellä niin museoita, liikuntapaikkoja, yrityselämää, taiteen perusopetuksen yksiköitä, korkeakouluja kuin liikuntapaikkojakin antaa opetuksen monipuolisille järjestelyille ja laajalle yhteistyölle erinomaiset puitteet. Koulutuksen järjestäjän kahden keskisuuren lukion läheinen sijainti mahdollistaa opiskelijoille laajan kurssitarjonnan, mittavan valinnaisuuden ja hyvän kielivalikoiman.

Lukiossamme opiskelija voi painottaa luonnontieteitä, urheilua tai kuvataiteita eli eri alojen lahjakkuudet saavat hyvät mahdollisuudet toteuttaa itseään.

Oppiva yhteisö

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Sen rakentuminen edellyttää dialogisuutta ja pedagogista johtajuutta. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Jaksojen temaattinen toteutus voi luoda edellytyksiä opetuksen eheyttämiselle. Toiminta on opiskelijälähtöistä, ja se vahvistaa

opiskelijoiden omaa toimivuutta, kehitystä ja oppimista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja elinikäiselle oppimiselle. Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä kotien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden sekä työ- ja yritys-elämän kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijoita ohjataan toimimaan myös verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Porin suomalaisen yhteislyseon lukiossa tavoitellaan luovaa kannustavaa ilmapiiriä, jossa niin opettajat kuin opiskelijat tarttuvat rohkeasti haasteisiin, etsivät erilaisia ratkaisuja ja käyvät aktiivista vuoropuhelua. Oppilaitos ja sen toimintakulttuuri eivät ole koskaan valmiita vaan kaikkia toimijoita kuulemalla toimintaa kehitetään ja uudistetaan tarvittaessa. Kehittämistavoitteet ja strategia asetetaan yhdessä ja yhteisiin tavoitteisiin sitoudutaan keskustelemalla avoimesti ja kuuntelemalla eri näkökulmia.

Oppivassa yhteislyseossa opitaan myös virheistä. Tutkivassa ja oppivassa yhteisössä opiskelijat lähestyvät käsiteltävää aihetta useista näkökulmista välillä niinkin, että lainalaisuudet joustavat. Yhteisessä käsittelyssä kaikki oppivat. Opiskelijoita kannustetaan ottamaan osaa ja rohkaistaan esittämään omia tuotoksiaan. Virheellinen suoritus opettaa pitkäjänteisyyttä ja yhdessä tekemisen ja kokemisen merkityksellisyyttä. Uutta asiaa opiskellaan toisinaan ilmiön kautta kokeellisesti. Ryhmissä opiskelijat tekevät työtä yhdessä oppimisen eteen asioista keskustellen, opettaja toimii prosessin ohjaajana.

Opiskelijoita ohjataan myös itsenäiseen tutkivaan työskentelyyn ja opiskelun tukeen on vertaisopintotutoreita, jotka edesauttavat kysyvän ja avoimen ilmapiirin synnyssä. Opettajia koulutetaan erilaisten oppijoiden kohtaamiseen ja tukemiseen.

Monilukutaitoiset kansalaiset pärjäävät laajassa tietotulvassa. Digitaalinen toimintaympäristö edellyttää kriittisen ajattelun hallintaa ja luonnollisesti digitaalisia perustaitoja. Porin suomalaisessa yhteislyseossa opiskelijadigitorit avustavat toisia opiskelijoita ja teknologiakasvatusta toteutetaan myös yhteistyössä paikallisten korkeakoulujen kanssa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijoiden kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Koulutuksen järjestäjä edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja luo heille monipuolisia mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen päätöksentekoon ja toimintatapojen kehittämiseen. Heitä rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Opiskelijoita kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan kautta. Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisten toimintatapojen ja ryhmäohjauksen merkitys korostuvat lukio-opintojen aloitusvaiheessa.

Porin suomalaisessa yhteislyseossa ohjataan nuoria toimimaan demokraattisen hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseen.

Opiskelijoiden orientoitumista lukio-opintoihin ja uuteen oppilaitokseen edistetään ensimmäisen jakson valmiilla lukujärjestyksellä. Ensimmäisessä jaksossa opinto-ohjaajat, ryhmänohjaajat ja tutoropiskelijat osallistuvat aktiivisesti uusien opiskelijoiden perehdyttämiseen lukio-opiskeluun ja talon käytäntöihin. Ryhmänohjaaja opettaa mahdollisuuksien mukaan ensimmäisessä jaksossa omaa ohjausryhmäänsä oppiakseen tuntemaan oman ryhmänsä opiskelijat.

Opiskelijakunnan hallitus toimii ensisijaisesti opiskelijoiden kuulemisen kanavana. Opiskelijakunnan hallitus nimeää opiskelijoiden edustajat lukion hyvinvointityöryhmään. Opiskelijakunnan hallituksen edustajat osallistuvat lukion kehittämistyöryhmien toimintaan.

Vähintään kerran jaksossa on pidennetty ryhmänohjaajantuokio, jolla ryhmänohjaajan tai opiskelijoiden valitsemin tavoin käsitellään ajankohtaisia yhteisön asioita kuten hyvinvointi- tai opetussuunnitelmakysymyksiä tai esim. valmistellaan oppilaitoksen perinteisiin kuuluvia tapahtumia. Sähköisin kyselyin pyritään saamaan laajaa näkemystä opiskelijoilta hyvinkin erilaisiin oppilaitosta ja opiskelijoita koskeviin asioihin.

Kursseilla ja oppitunneilla opiskelijoita osallistetaan monin tavoin. Avainasemassa on opiskelijoiden osallistuminen kurssisuunnitteluun niin työtapojen, aikataulujen kuin tehtävien suunnittelussa. Kurssista riippuen opiskelijat osallistuvat myös arvioinnin ja opetuksen suunnitteluun. Kurssipalautteet ohjaavat opettajaa työssään kohti tuloksellisia ja opiskelijalähtöisiä opintokokonaisuuksia.

3.4 Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Lukio-opinnot muodostuvat lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetun valtioneuvoston asetuksen (942/2014) mukaisesti pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista. Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, pääasiassa oppiaineen pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja. Valtakunnalliset syventävät kurssit ovat valtioneuvoston asetuksessa (942/2014) tarkoitettuja syventävinä opintoina tarjottavia kursseja, joihin Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet. Näitä kursseja opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen. Valtakunnallisten syventävien kurssien lisäksi lukiossa voi olla opetussuunnitelmassa määriteltyjä paikallisia syventäviä kursseja.

Soveltavat kurssit ovat menetelmäkursseja, saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjoamia ammatillisia opintoja, aineksia eri oppiaineista sisältäviä eheyttäviä kursseja tai muita lukion tehtävään soveltuvia opintoja. Soveltaviin kursseihin kuuluu valtakunnallisia soveltavia kursseja ja lukion opetussuunnitelmassa määriteltyjä paikallisia soveltavia kursseja. Valtakunnallisia soveltavia kursseja ovat eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat koulutuksen järjestäjän tarjoamat valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaiset lukiodiplomit sekä ne taideopintokurssit,

joille Opetushallitus on laatinut valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden luvussa Taiteiden väliset kurssit.

Kurssien suoritusjärjestyksestä päätetään lukion opetussuunnitelmassa.

3.5 PORIN KOULUTOIMEN KIELIOHJELMA

KIELENOPETUKSEN LAAJUUDET OVAT SEURAAVAT:

A1 = ala-asteelta alkava yhteinen kieli

A2 = ala-asteelta alkava vapaaehtoinen kieli

B1 = yläasteelta alkava yhteinen toinen kotimainen kieli

B2 = yläasteelta alkava valinnainen kieli

B3 = lukiossa alkava valinnainen kieli

1. A1-kieli valitaan 3. luokalta alkaen.

Valittava kieli on englanti, ruotsi, saksa, ranska tai venäjä.

Koulu aloittaa valinnan mukaisesti A1-kielen opetuksen, jos kielivalintoja on koululla 15. Koulu voi aloittaa A1-kielen opetuksen jos lähikouluna toimivan yläasteen opetusryhmäkooksi muodostuu vähintään 20. Ratkaisun jälkimmäisessä tapuksessa tekee koulun rehtori opettajia kuultuaan.

Oppilas voi A1-kielivalinnan perusteella hakeutua myös muuhun kuin omaan lähikouluunsa. Tässä tapauksessa oppilaalle järjestetään koulukuljetus yleisellä kulkuneuvolla, jos koulumatka sitä muuten edellyttää.

2. A2-kieli valitaan 5. luokalta alkaen. ja sitä opetetaan sekä 5. että 6. luokalla 3 tuntia.

Valittava kieli on englanti, ranska, saksa, venäjä tai ruotsi.

Oppilaan 5. luokalla aloittama A2-kielen opiskelu jatkuu myös luokkien 7-9 ajan.

Koulu aloittaa valinnan mukaisesti A2-kielen opetuksen, jos kielivalintoja on koululla 15. Koulu voi aloittaa A2-kielen opetuksen jos lähikouluna toimivan yläasteen opetusryhmäkooksi muodostuu vähintään 20. Ratkaisun jälkimmäisessä tapuksessa tekee koulun rehtori opettajia kuultuaan.

A2-kielen opetusta voidaan järjestää koulujen yhteistyönä tai myös keskitetysti yhdessä Työväenopiston kanssa.

A2-kielen taso 6. luokan lopulla tulee olla sama kuin A1-kielen ja näin ollen myös A2-kielen opetus jatkuu A1-kielen tuntimäärän mukaisesti 2 – 3 – 3.

3. B1-kieli on 7 luokalta alkava kaikille opetettava ruotsin kieli.

Jos oppilas on valinnut A2-kielikseen ruotsin voidaan tällä oppimäärällä korvata B1-ruotsin opinnot.

4. B2-kieli on valinnainen kieli, jonka oppilas valitsee yläasteella koulun tarjoamien mahdollisuuksien mukaan. Tällöin jokaisessa koulussa on oppilaalla mahdollisuus valita yksi B2-kieli.

5. B3-kieli on lukiossa aloitettava valinnainen kieli.

4 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Nuorten lukiokoulutuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa (lukiolaki 629/1998, 2 §). Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää myös opiskelijoiden, huoltajien ja kotien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiota koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa ja niistä annetaan tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, opiskeluhuollosta sekä oppimisen ja opiskelun tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen yhteistyössä vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja huolenpidossa mahdollista tukea tarvitsevasta opiskelijasta.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä, sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön järjestämistavasta. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta (lukiolaki 629/1998, 27 §). Opetussuunnitelma laaditaan kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskevilta osiltaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa.

4.2 Ohjaus

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta

ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. **Opinto-ohjaajalla** on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. **Ryhmänohjaaja** toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Hän seuraa opiskelijoiden poissaoloja, kurssikertymiä ja yleistä jaksamista. Hän tapaa opiskelijoita ryhmänohjaustunneilla tai muina sovittuna aikoina, tiedottaa ajankohtaisista asioista, tarjoaa mahdollisuuden henkilökohtaisiin keskusteluihin ja ohjaa tarvittaessa opiskelijoita tukipalveluihin. Ryhmänohjaaja osallistuu lukiotulokkaiden ryhmäytämisen prosessiin. Tarvittaessa hän on yhteydessä huoltajiin. **Vastuuryhmänohjaaja** toimii oman luokkatasonsa linkkinä hyvinvointiryhmään, osallistuu ryhmänohjaustuokioiden suunnitteluun ja järjestelyyn, kutsuu oman luokkatasonsa ryhmänohjaajia kokoon tarvittaessa, osallistuu koulutuksiin mahdollisuuksien mukaan ja koordinoi ryhmänohjaajien osallistumista juhlien, vanhempainiltojen, penkkarien ja vanhojentanssien järjestelyihin koulun käytäntöjen mukaan.

Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Ohjausta voidaan järjestää kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Opiskelijan tulee saada lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Opiskelijan opiskelutaidot sekä kyky arvioida taitojaan kehittyvät. Häntä tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisia jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja opiskelijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi sekä ohjataan opiskelijaa näihin liittyvässä tiedonhaussa. Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen suunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan oppilaitoksen ohjaushenkilöstön tuella.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua sekä työelämään että opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa. Jatko-opintoihin siirtymiseen kiinnitetään huomiota lukio-opintojen loppuvaiheissa.

PSYL:n lukion ohjaussuunnitelma

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja. Opiskelijoiden opintojen etenemistä seurataan ja tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien, ryhmänohjaajien, opettajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaukseen osallistuvien tehtävät ja työnjako

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä.

Opinto-ohjaaja

- päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta
- uusien opiskelijoiden perehdyttäminen lukio-opintoihin
- ohjaus opiskelijan opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman tekemiseen
- opinto-ohjauksen kurssit
- lukio-opiskelun ohjaus ja etenemisen seuranta sekä opiskelusuunnitelman muutokset
- verkkokurssi-ilmoittautumiset
- syrjäytymisvaarassa olevien ja keskeyttävien ohjaus
- vaihto-opiskelijoiden ohjaaminen
- yhteistyö ryhmänohjaajien ja aineenopettajien kanssa
- yhteydet toisiin oppilaitoksiin ja työelämään
- opiskeluhuoltotyöhön osallistuminen
- lukioesittelyt ja vanhempainillat
- kouluttautuminen

Rehtori ja/tai apulaisrehtori

- kurssitarjottimen tekeminen ja opetusryhmien muodostaminen
- uusien opiskelijoiden vastaanotto
- yhteydet toisiin oppilaitoksiin
- yo-infot
- yo-tutkinto-oikeuden saavuttamisen seuranta
- muualla suoritettujen kurssien ja itsenäisten suoritusten määrän seuranta
- lukioesittelyt ja vanhempainillat
- syrjäytymisvaarassa olevien ja keskeyttävien seuranta

Ryhmänohjaaja

- ryhmänohjaustuokiot
- oman ohjausryhmän opintojen ja kurssien etenemisen seuranta
- poissaolojen seuranta
- opiskelijahuoltotyöhön osallistuminen
- yhteydenpito huoltajiin
- vanhempainillat

- vaihto-opiskelijoiden ohjaaminen
- mahdolliset ohjausryhmäläisten haastattelut
- yo-tutkinto-oikeuden saavuttamisen seuranta

Aineenopettaja

- poissaolojen seuranta
- itsenäisen suorituksen ohjaaminen ja vastaanottaminen
- oman oppiaineen opiskelun ja opiskelutaitojen ohjaaminen
- vaihto-opiskelijoiden ohjaaminen

Valmentaja

- poissaolojen seuranta
- omassa lajissa ohjaaminen ja valmentaminen
- urheilijaksi kasvamisen tukeminen ja ohjaaminen

Erityisopettaja

- opiskeluhuoltotyöhön osallistuminen
- oppimisvaikeuksien kartoitus
- erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaus
- yo-kirjoituksiin liittyvät lukitestit ja -lausunnot

Koulusihteeri

- opintotukiasiat
- Wilma
- opiskelijatodistukset ja koulumatka-asiat

Terveydenhoitaja

- opiskelijoiden psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin seuranta
- hoitoon ja terapiaan ohjaus
- opiskeluhuolto

Lukiopsykologi

- keskustelut jaksamiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvistä asioista kuten stressi, jännittäminen, mielialaoireet ja ahdistuneisuus
- jatkohoitotarpeen arviointi
- opiskeluhuolto

Lukiokuraattori

- ohjaus eri elämäntilanteisiin liittyvissä asioissa mm. motivaatio-ongelmat ja poissaolot, ristiriidat ihmissuhteissa, päihteidenkäyttöön, toimeentuloon ja asumiseen liittyvät kysymykset
- opiskeluhuolto

Tutorit

- uusien opiskelijoiden vertaisohjaus
- vaihto-opiskelijoiden neuvonta
- vanhempainillat ja lukioesittelyt

Lukio-opintoja esitellään peruskoululaisille ja heidän huoltajilleen tutustumiskäynneillä, lukioesittelyissä ja vanhempainilloissa. Lukiolaisille järjestetään mahdollisuuksia tutustua jatkokoulutusvaihtoehtoihin ja työelämään. Toimimme yhteistyössä paikallisten yhteistyötahojen mm. Porin yliopistokeskuksen, SAMK:n, Diak:n, toisen asteen oppilaitosten ja alueen työnantajien kanssa.

Huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön kuuluvat vuosittain vanhempainillat, joissa aiheina ovat mm. lukio-opiskelu, ylioppilastutkinto ja jatko-opinnot. Tarvittaessa yhteyttä otetaan myös henkilökohtaisesti.

4.3 Oppimisen ja opiskelun tuki

Oppimisen ja opiskelun tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Oppimisen ja opiskelun tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Huomiota kiinnitetään opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista [esim. vanhempainilloissa ja Wilma-tiedotteissa](#) ja huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan opiskelijan tavoitteellista oppimista.

[Opiskelun tuki on lukiodien hyvinvointiryhmien teemana säännöllisesti.](#)

Opiskelija voi olla tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan, tai tuen tarve voi johtua esimerkiksi kielellisestä, matemaattisesta, motorisesta tai tarkkaavaisuuden häiriöstä. Se voi liittyä myös sosiaalisiin vaikeuksiin, mielenterveyden tai elämäntilanteen ongelmiin. Lähtökohtana tuen tarpeen arvioinnissa on yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijan ja mahdollisuuksien mukaan myös huoltajien kanssa. Tuen tarpeen tunnistaminen voi pohjautua perusopetuksesta perusopetuslain 40 §:n perusteella (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) saatuun tietoon, opiskelijan omiin, opettajien tai muun henkilöstön havaintoihin tai erilaisiin arviointeihin. Tuen suunnittelu perustuu saatavilla olevaan tietoon opiskelijan tuen tarpeesta ja mahdollisesti aiemmin annetusta tuesta. Tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. [Porin lukioissa tehdään NMI:n lukiseulonta kaikille ykkösluokkalaisille. Lukion erityisopettaja analysoi seulonnan tulokset ja haastattelee opiskelijat, joilla on mahdollisesti kielellisiä erityisvaikeuksia. Analysoinnin ja haastattelun jälkeen suunnitellaan tarpeelliset tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Jos aineenopettajat huomaavat opiskelijoiden oppimiseen liittyvää tuen tarvetta, he ohjaavat opiskelijat tukitoimien piiriin.](#)

Oppimisen tueksi lukion kurssitarjottimessa on oppimisen ja opiskelutekniikan kurssi tukemassa opiskelijoita, jotka kokevat lukio-opiskelut ongelmallisina tai vaikeina.

Lukiossa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja opiskeluympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta opiskelijalle tarkastellaan ja niihin pyritään löytämään opiskelijan opiskelua tukevia ratkaisuja. Opettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Jokaisen opettajan tehtävänä on antaa kannustavaa palautetta ja ohjata tukea tarvitsevaa opiskelijaa siten, että hänen itseluottamuksensa, itsearviointitaitonsa ja oppimaan oppimisen taitonsa sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opiskelijan tarvetta erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnon kokeissa arvioidaan hänen lukioaikana tarvitsemansa ja saamansa tuen pohjalta. Häntä ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa sekä sovitaan yhteistyöstä opiskelijan tarvitsemien erityisjärjestelyjen kokeilemiseksi ja harjoittelemiseksi.

Lukioiden erityisopettajan tehtävänä on olla mukana oppimisen tukitoimien suunnittelussa ja järjestelyissä sekä laatia mahdolliset lausunnot, mikäli opiskelijalle haetaan erityisjärjestelyjä ylioppilaskokeisiin.

Tukimuotoina voivat olla opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut, kurssien valintamahdollisuuksien hyödyntäminen, monipuolinen opinto-ohjaus ja ryhmänohjaajan tuki. Oppimistilanteet ja kokeet pyritään järjestämään siten, että opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Lukiolain 13 §:n (629/1998, muutettu lailla 478/2003) mukaan opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja -asetuksessa säädetään ja lukion opetussuunnitelmassa määrätään. Tarvittavat tukitoimet ja tuki eri oppiaineissa voidaan sopia kirjattavaksi opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan lukiolain 29 §:n 2 momentin mukaisia palveluja. Oppimisen ja opiskelun tuen rinnalla opiskelija voi saada myös yksilökohtaista opiskeluhoitoa.

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten opiskelijoiden tukitoimien tarve arvioidaan ja miten tuki suunnitellaan ja järjestetään.

4.4 Opiskeluhoito

Lukion opiskeluhoitoon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoitoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoitona. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 2 ja 3 §.]

Lukion opiskeluhoitoon kokonaisuuteen sisältyvät opiskeluhoito sekä opiskeluhoitoon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut.

Opiskeluhoito järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoitossa huolehditaan kaikkien

opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 ja 4 §, lukiolaki 629/1998, 27 § (1268/2013).]

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §.)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä, opiskeluterveydenhuollon palveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 §).

4.4.1 Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet: yhteisöllinen ja yksilöllinen opiskeluhoito

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Opiskeluhoito on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhoiton suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhoiton toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskeissa asioissa [lukiolaki 27 § (muutettu lailla 1268/2013), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §]. Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhoiton kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

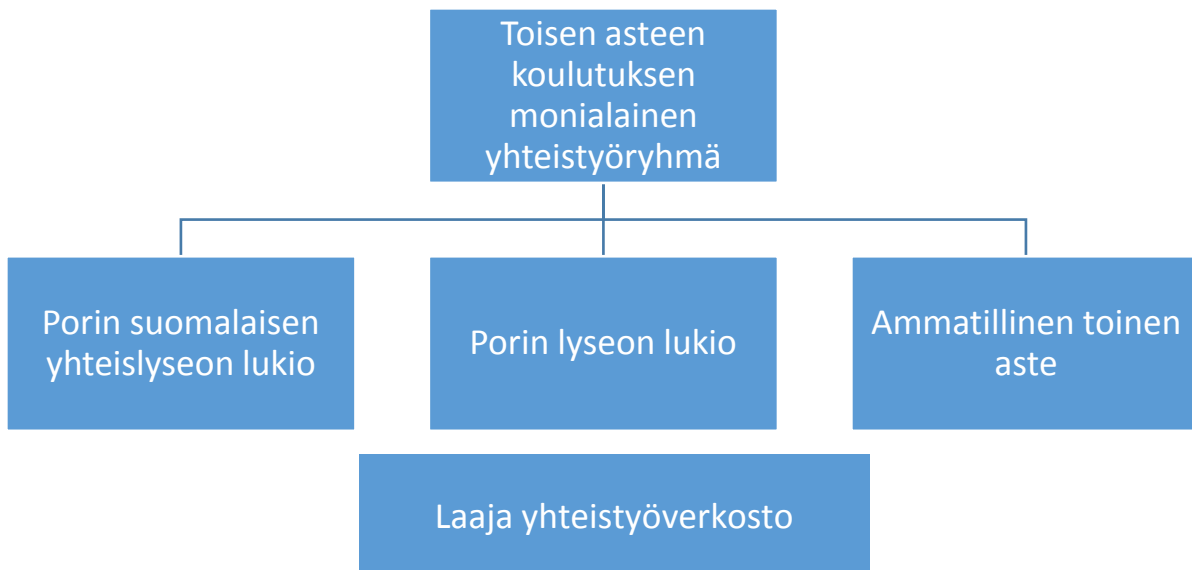
Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön [lukiolaki 21 § (muutettu lailla 1268/2013)]. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämiseksi tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Porin lukioiden opiskeluhoitosuunnitelmalla on kiinteä yhteys Porin kaupungin Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan (liite 6).

Yhteisöllinen opiskeluhoito ja koulukohtaiset hyvinvointiryhmät Porin lukioissa
Toisen asteen koulutuksen monialainen yhteistyö

Toisen asteen koulutuksen monialaisen yhteistyön tavoitteena on luoda alueellisten toimijoiden verkosto nuorten hyvinvointityön edistämiseksi ja koordinoimiseksi. Alueellinen verkosto mahdollistaa koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden osallistumisen lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen.

Porissa lukiot muodostavat yhdessä ammatillisen toisen asteen kanssa **toisen asteen koulutuksen monialaisen hyvinvointiryhmän**, joka kokoontuu kaksi kertaa lukuvuodessa. Puheenjohtajana toimii sivistysjohtajan määräämä henkilö.

Yhteistyöryhmän laajassa yhteistyöverkostossa ovat mukana jokaisen koulutusyksikön rehtorin lisäksi ryhmänohjaajien, opinto-ohjaajien, opiskeluterveydenhoitajien ja opiskelijoiden edustus sekä koululääkäri, lukiokuraattori, lukiopsykologi, lukiodien erityisopettaja, nuorten vastaanottoryhmä, nuorisopsykiatrian poliklinikka, etsivä nuorisotyö ja lastensuojelu. Muita yhteistyötahoja ovat TE-toimisto, nuorisotyö, poliisi, Ankkuri, perheneuvola, perusopetus, varhaiskasvatus ja kolmannen sektorin toimijat (esim. seurakunta, MLL ja SPR) sekä mahdollisten hankkeiden edustajat.

Yhteistyöryhmä kutsuu koolle tärkeimmät yhteistyötahot kokoukseen kerran lukuvuoden aikana. Lisäksi voidaan tarvittaessa pitää yhteistyökokouksia joidenkin toimijoiden kesken.

Porin aikuislukio noudattaa tätä opiskeluhoollon suunnitelmaa soveltuvien osien ja on mukana tässä toisen asteen yhteistyöryhmässä.

Yhteisöllisessä opiskeluhoollotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään oppilaitosyhteisön ja opiskelijaryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan opiskeluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Toteuttamisessa otetaan huomioon sekä aikuistuvan nuoren itsenäisyyden tukeminen että huoltajien osallistuminen. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä otetaan huomioon yhteistyö myös Porin kaupungin muiden nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Yhteisöllisestä opiskeluhoollosta vastaa kussakin lukiossa lukuvuosittain työsuunnitelmassa määrättävä lukion hyvinvointiryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti ja jonka puheenjohtajana toimii rehtori tai hänen valtuuttamansa henkilö.

Ryhmän tehtäviin kuuluu opiskelijoiden oppimiseen ohjaamiseen ja opiskelun järjestämiseen liittyvien asioiden, pedagogisen tuen ja mahdollisten lukioaikaisten erityisjärjestelyjen suunnittelu ja toteutus. Hyvinvointiryhmässä **ei käsitellä yksittäisen opiskelijan asioita**. Ryhmä valitaan lukuvuodeksi kerrallaan. Tärkeä rooli ryhmässä on opiskelijoilla. Lukioden erityisopettaja, lukiopsykologi ja lukiokuraattori ovat mahdollisuuksiensa mukaan mukana kokouksissa. Kokouksiin voidaan kutsua teemasta riippuen esim. ruoka- ja siivouspalvelun tai kouluterveydenhuollon edustajia.

Kokouksissa käsitellään hyvinvointiin, turvallisuuteen, pedagogiaan sekä opiskelujen järjestämisen liittyviä asioita. Ryhmä käsittelee myös lukion yleisiä asioita, kuten viihtyvyyttä, oppilaitosyhteisön jäsenten välistä vuorovaikutusta, informaation kulkua, opiskelijoiden osallisuutta ja heidän kuulemistaan, kiusaamis- ja päihdesuunnitelmien toteuttamista sekä oppilaitoksen ja kodin välistä yhteistyötä. Ryhmässä haetaan ratkaisuja myös ajankohtaisiin kysymyksiin. Ryhmän kokoonpano voi vaihdella käsiteltävien asioiden mukaan.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §.)

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoitossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 ja 18 §.)

Yksilökohtainen opiskeluhoito Porin lukioissa

Opiskeluhoitotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen opiskelijaan ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Opiskeluhoitoon palvelujen tulee olla helposti opiskelijoiden saatavilla ja ne on järjestettävä lain edellyttämässä määräjassa.

Opiskelijahuitoon palvelut

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia **opiskeluterveydenhoitoon palveluja**, opiskeluhoitoon **psykologi- ja kuraattoripalveluja** sekä **yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista opiskeluhoitoa**.

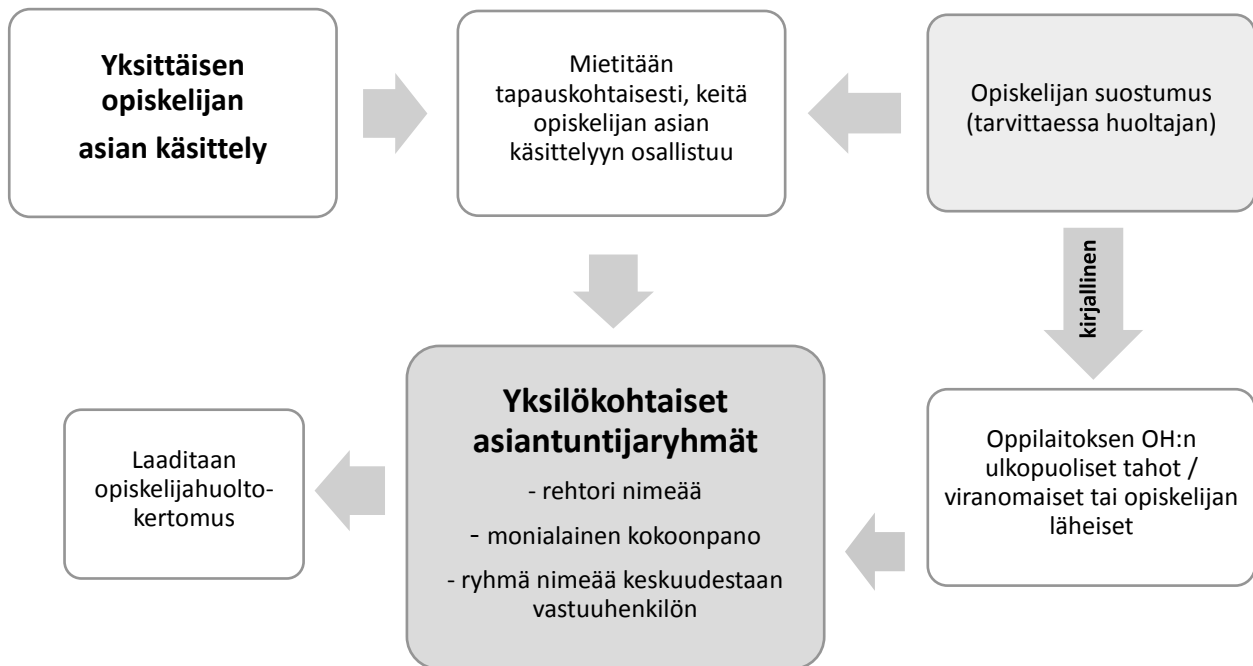
Kouluterveydenhoitossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräraikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista opiskeluhoitoa ja niistä tehtävät yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen opiskeluhoitoon toteuttamiseen.

Opiskelijan **on päästävä** lukiokuraattorin tai –psykologin vastaanotolle **viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä ja kiireellisissä tapauksissa seuraavana työpäivänä**. Psykologi ja/tai kuraattori arvioi kiireellisyyden. Aikaraja ei koske psykologin tekemiä testejä. Opiskelija ja/tai huoltaja voi pyytää palveluja itse. Mikäli huoltajat kieltäytyvät välttämättömäksi katsotusta opiskelijahuitotyöstä, voidaan tarvittaessa tehdä lastensuojeluilmoitus.

Lukiokuraattori toimii Porin kaupungin lukioissa. Useimmiten lukiokuraattorin luona käynnit ovat yksilötapaamisia, mutta tarvittaessa voidaan järjestää myös perhetapaamisia ja yhteistyöpalavereja. Yhteydenoton syynä voi olla esim. poissaolot, motivaatio-ongelmat, ristiriidat ihmissuhteissa, päihteidenkäyttö sekä toimeentuloon ja asumiseen liittyvät asiat. Lukiokuraattori kuuluu tarvittaessa lukion hyvinvointityöryhmään sekä osallistuu lukiolaisille järjestettyjen pienryhmien ohjaukseen.

Lukiopsykologin alueeseen kuuluvat Porin kaupungin lukiot ja yksityiset lukiot. Lukiopsykologille voi varata ajan psyykkiseen hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Näitä ovat esimerkiksi koulustressi, jännittäminen, ahdistuneisuus, mielialaoireet sekä elämäntilanteisiin liittyvät kriisit. Lukiopsykologin tapaamiset ovat pääasiassa yksilökeskusteluja, mutta tarpeen mukaan tehdään yhteistyötä vanhempien kanssa. Lisäksi lukiopsykologi vetää pienryhmiä vaihtuvista teemoista, antaa konsultaatiota opettajille ja toimii tarvittaessa osana lukion hyvinvointityöryhmää.

Yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhoolto Porin lukioissa

Yksittäisen opiskelijan asian käsittely tapahtuu **tapauskohtaisesti perustettavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä ("tapausryhmässä")**. Rehtori nimeää ryhmän kirjallisella päätöksellä, joka liitetään opiskeluhohtokertomukseen. Tapausryhmän koolle kutsumisen tarpeen tuo esiin henkilö, joka tuntee opiskelijan tilanteen tai joka on saanut tietoonsa asioita, joiden perusteella ryhmän perustaminen on tarpeellista. Koollekutsuja voi olla esim. ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja, aineenopettaja, lukiokuraattori, lukiopsykologi tai lukioden erityisopettaja.

Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan **vastuuhenkilön**, jolle asian käsittely työtehtävien perusteella kuuluu.

Asian käsittelyyn ryhmässä sekä ryhmän kokoonpanoon on oltava **opiskelijan** tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa **suostumus** (OHL 19 §). Ensimmäinen suostumus voidaan pyytää puhelimitse. Kirjallinen suostumus täytetään ensimmäisessä tapaamisessa (esim. OH-muistio). Kirjallinen suostumus pyydetään myös, jos ryhmään kutsutaan uusia jäseniä. Opiskelija voi pyytää asiantuntijaryhmän apua myös ilman vanhempien suostumusta.

Mikäli nuoren etu vaatii opiskeluhoollon toimia ja huoltajat kieltäytyvät välttämättömäksi katsotuista toimista, voidaan tarvittaessa tehdä **lastensuojeluilmoitus**.

Asiantuntijaryhmän tapaamisesta laaditaan **opiskeluhohtokertomus**, joka tehdään jatkuvaan muotoon ja joka etenee aikajärjestyksessä. Opiskeluhohtokertomukset muodostavat **opiskeluhoollon rekisterin**, jonka ylläpidosta vastaa opetuksen järjestäjä,

lukiossa rehtori. Kertomukset mapitetaan ja mappia säilytetään lukitussa kaapissa. Mapissa pitää olla maininta siitä, ketkä voivat katsoa tietoja salassapidon estämättä.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskelijahuollosta vastaaville viranomaisille sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen OH:n järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä opiskelijan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjille opiskelijan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot (esim. sairaus). Tässä joudutaan käyttämään harkintaa. Aina pyritään hankkimaan opiskelijan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen. Jos sivulliselle annetaan OH-kertomukseen kirjattuja tietoja, asiakirjaan merkitään tieto siitä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on annettu.

Siirryttäessä toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, on pyydettävä opiskelijan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle.

4.4.2 Opiskeluhuollon koulukohtaiset suunnitelmat

4.4.2.2 Porin suomalaisen yhteislyseon lukion opiskeluhuoltosuunnitelma

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön oppimista, terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia.

Opiskeluhuoltotyö kuuluu kaikille lukiolaisten kanssa työskenteleville. Kullakin toimijalla on oma toimenkuvansa mutta kukin aikuinen toimii luonnollisesti tarpeen vaatiessa opiskelijan hyväksi tilanteen vaatimalla tavalla.

Lukion opiskeluhuoltosuunnitelmaa on laadittu ja päivitetään yhteistyössä opiskelijoiden, opettajien, huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilökunnan kanssa. Suunnitelma on julkinen ja se on nähtävillä lukion sähköisten tiedotuskanavien välityksellä. Suunnitelmasta tiedotetaan oppilaitoksen sähköisten sivujen kautta, ryhmänohjaajan tuokioilla ja huoltajien tapaamisissa.

Opiskeluhuollon tarve kartoitetaan vuosittain huomioiden talossa oleva opiskelijamäärä. Tarpeen arvioimiseksi käytetään myös erilaisia kyselyitä, niin oppilaitoksen omaa sisäisiä kyselyitä kuin ulkopuolistenkin teettämiä kyselyitä kuten valtakunnallista kouluterveyskyselyä. Tarpeen määrittämisessä tehdään myös tiivistä yhteistyötä paikallisten viranomaisten kuten lastensuojelun, poliisin ja nuorisotyön kanssa. Lukion opiskeluhuoltohenkilökunnan tilastot auttavat myös tarvekartoituksessa. Opiskeluhuollon kokonaistarve on tällä hetkellä psykologi- ja kuraattoripalveluiden osalta n. 2 päivää viikossa ja terveydenhoitajan osalta n. 2,5 päivää viikossa. Palveluita on saatavilla tarpeen mukaisesti ja palveluissa on joustoa niin että tarvittaessa palvelut ovat saatavilla kaikkina viikonpäivinä.

Lukiassa toimii **hyvinvointiryhmä**, joka seuraa, arvioi ja kehittää kouluyhteisön hyvinvointia. Lukion hyvinvointiryhmä kokoontuu säännöllisesti. Hyvinvointiryhmään kuuluvat opiskeluhuoltohenkilöstö (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja), opot, erityisopettaja, ryhmänohjaajia, opiskelijoita ja rehtori sekä apulaisrehtori. Hyvinvointiryhmä voi kutsua mukaan myös muita tahoja esim. kouluruokailun, siivouksen, kiinteistönhoidon tai huoltajien edustajia.

Ryhmänohjaajan tuokioilla käsitellään säännöllisesti kouluympäristön fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Tavoitteena on lisätä myös opiskelijoiden osallisuutta ja kykyä havainnoida toimintaympäristöään. Palaute saatetaan hyvinvointiryhmän tietoon. Hyvinvointiryhmä pohtii tarvittavia toimenpiteitä ja raportoi asioista kaikille toimijoille. Kunkin vuosiasteen ryhmänohjaajista yksi toimii vastuuryhmänohjaajana, joka osallistuu myös hyvinvointityön suunnitteluun.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto tarkoittaa yksilölle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja sekä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja.

Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti kuraattorin tai psykologin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on sitä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa keskustelumahdollisuus järjestetään viimeistään seuraavana työpäivänä.

Opiskeluhuoltoon osallistuvien henkilöiden tehtäviä kuvataan alla

Ryhmänohjaaja

Poissaolojen, kurssikertymän ja opintomenestyksen seuranta sekä yhteydenpito huoltajiin, opinto-ohjaajaan ja opiskeluhuoltohenkilöstöön

Aineenopettaja

Kurssien opiskelijoiden poissaolojen seuranta, oppimisen edistymisen seuranta, yhteydenpito ryhmänohjaajiin sekä opiskeluhuoltohenkilöstöön, aineen opiskelun ohjaus, aineen ylioppilaskirjoituksiin ohjaus, tukiopetus, erityisjärjestelyihin vaadittavat lausunnot

Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjelmien seuranta, ylioppilastutkinnon suunnittelu ja ohjaus, jatko-opinto-ohjaus, yhteistyö opiskeluhuoltohenkilöstön ja ryhmänohjaajien kanssa

Erityisopettaja

Lukitestit, erityisjärjestelyt, motivaatio-ongelmat, opiskelun tuki

Psykologi

Ihmissuhteet, mielialan vaihtelut, muutokset elämäntilanteissa, opiskelustressi, ahdistuneisuus

Kuraattori

Poissaolot, kiusaaminen, toimeentulo, asuminen, päihteet, motivaatio-ongelmat

Terveystarkastaja

Terveystarkastukset, koulutapaturmat, äkilliset sairastumiset koulupäivän aikana, linkki muihin terveystarkastuksiin esim. koululääkäri

Opiskeluhoitohenkilöstö osallistuu vuosittain niin opettajien kuin opiskelijakunnankin hallituksen kokouksiin kuullakseen toimintaan kohdistuvia odotuksia sekä kehittääkseen toimintaansa yhteistyössä oppilaitoksen toimijoiden kanssa.

Hyvinvointiryhmä ja apulaisrehtori päivittävät vuosittain opiskeluhoitosuunnitelmaa. Päivityksen yhteydessä arvioidaan opiskeluhoitopalveluiden tarve ja riittävyys sekä eri toimijoiden välinen yhteistyö.

Yhteisöllisen opiskeluhoiton toteuttaminen

Kukin yhteisössä toimiva on vastuussa ympäristöstään ja sen kaikkien jäsenten hyvinvoinnista. Hyvinvointityössä opiskelijoiden osallisuus ja opettajien opiskelijatuntemus ovat avainasemassa. Opiskelijoiden osallisuuden vahvistamisessa ryhmänohjaustuokioilla ja henkilökohtaisilla keskusteluilla on ensiarvoisen tärkeä rooli. Joka lukuvuosi opiskelija tapaa vähintään kerran henkilökohtaisesti jonkun oppilaitoksessa toimivan aikuisen. Jaksoittain ryhmänohjaajan tuokioilla pohditaan yhteisön hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä.

Opiskelija laatii **opinto-ohjaajan** avustamana itselleen opinto-ohjelman, jonka toteutumisesta valvoo **ryhmänohjaaja**. **Pedagogisen tuen** eri muodoista vastaavat ensisijaisesti aineenopettajat ja erityisopettaja. Pedagogisen tuen muotoja ovat mm. tukiopeus, tukiryhmät ja henkilökohtainen opiskelun ohjaus. Kukin **aineenopettaja** seuraa kurssilaistensa osallistumista opetukseen. Mikäli opiskelijalle kertyy useampi selvittämätön poissaolo, on kurssin opettaja yhteydessä sekä opiskelijaan että ryhmänohjaajaan poissaolojen syyn selvittämiseksi. Ryhmänohjaaja on yhteydessä alaikäisten osalta huoltajaan. Mikäli opiskelijan poissaolot jatkuvat, siirtyy asia **opiskeluhoitohenkilöstölle** huoltajan ja/tai opiskelijan luvalla. Samalla tavalla puututaan myös opiskelijan mahdollisiin muihin ongelmiin esim. käyttäytymisen ongelmiin, ohjeiden huomiotta jättämiseen, opiskelumenestyksen heikkenemiseen, opiskelun laiminlyöntiin jne.

Oppilaitoksella on turvallisuussuunnitelma, joka sisältää erikseen palo- ja pelastussuunnitelman, kriisisuunnitelman, suunnitelman kiusaamisen ehkäisemiseksi, järjestyssäännöt, hyvinvointisuunnitelman ja ohjeet uhkatilanteissa toimimiseksi. Lisäksi oppilaitoksella on tasa-arvosuunnitelma. Hyvinvointiryhmä päivittää suunnitelmia säännöllisesti ja huolehtii siitä että eri toimijat tuntevat turvallisuussuunnitelman sisällöt ja toimintatavat eri tilanteissa. Poistumisharjoitus tehdään vuosittain. Vuosittaisilla turvallisuuskävelyillä niin kiinteistönhoitohenkilöstö, opetushenkilöstö kuin opiskelijatkin pohtivat opiskeluympäristön turvallisuutta, esteettömyyttä ja toiminnallisuutta ja antavat parannusehdotuksia.

Turvallisuussuunnitelma käsitellään henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa lukuvuoden alkaessa ja henkilökuntaa muistutetaan yhteistoimintapalaverissa eri toimintaohjeista. Oppilaitoksella on nimetty ensiapuvastaava.

Psyl:n lukion suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen Porin suomalaisen yhteislyseon lukiossa ei sallita minkäänlaista väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää. Jos tällaista ilmenee, siihen puututaan välittömästi ja toimitaan niin, että se loppuu.

Keinoja näiden asioiden ennaltaehkäisyyn ovat avoin vuorovaikutus kaikkien koulussa työskentelevien kesken, koulun myönteisen ilmapiirin ja yhteishengen edistäminen sekä koulussa työskentelyn jatkuva havainnointi. Opiskelijoita rohkaistaan kertomaan jollekin koulussa työskentelevälle aikuiselle heti, jos he havaitsevat koulun opiskelijaan kohdistuvaa epäasiallista käytöstä. Tärkeä rooli havainnoinnissa on koulumme tutoropiskelijoilla ja opiskelijakunnan hallituksen jäsenillä.

Jos koulun opiskelija syyllistyy kiusaamiseen, väkivallan tekoon tai häirintään, ryhmänohjaaja tai rehtori keskustelee hänen kanssaan ja keskustelussa todetaan, että tällaista käytöstä ei koulussa sallita. Jos opiskelija keskustelusta huolimatta jatkaa epäasiallista toimintaa, koulu ottaa yhteyttä hänen vanhempiinsa. Yhdessä sovitaan keinoista, joilla tällainen toiminta saadaan loppumaan. Tarvittaessa asiaa selvittämään kutsutaan ulkopuolisia asiantuntijoita (esim. poliisi tai sosiaaliviranomainen).

Lukion hyvinvointiryhmä käsittelee mahdollisia esiin tulleita tilanteita yleisellä tasolla ja pohtii keinoja estää tämän kaltaisten tilanteiden syntymistä.

Lukion yhteisissä tilaisuuksissa edellä mainitut asiat otetaan esille säännöllisesti, samoin ryhmänohjaustuokioilla. Yksilötasolla sekä epäasiallisen kohtelun kohteeksi joutunut että siihen syyllistynyt voidaan ohjata keskustelemaan asiasta lukiopsykologin tai lukiokuraattorin kanssa. Näillä keskusteluilla on tärkeä rooli jälkiseurannan kannalta.

Tämä suunnitelma on osa lukion opetussuunnitelmaa, joka on nähtävillä koulun kotisivulla ja sitä päivitetään tarpeen mukaan. Hyvinvointiryhmä seuraa ja arvioi suunnitelman toteutumista vuosittain.

Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuollon suunnittelu-, kehittämis- ja arviointityötä tehdään yhdessä opiskelijoiden, opiskelijakunnan ja huoltajien kanssa esimerkiksi ryhmänohjauksissa ja vanhempainilloissa sekä opiskelijoille ja/tai huoltajille suunnattuihin kyselyihin vastaamalla.

Opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan opiskeluhuollon menettelytavoista, tietojen käsittelystä ja toimijoista eri yhteyksissä, esimerkiksi Wilman ja lukion www-sivujen välityksellä ja vanhempainilloissa. Opiskelijoille opiskeluhuollosta tiedotetaan myös ryhmänohjauksissa ja opinto-ohjauksessa.

Yksilökohtaisen monialaisen työryhmän koolle kutsumiseen pyydetään suostumus opiskelijalta. Tarvittaessa lupa yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon pyydetään huoltajalta. Opiskelijaa kuullaan häntä koskevista asioista ja toimitaan opiskelijan

kokonaisedun mukaisesti.

Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Toimintaa arvioidaan. Hyvinvointiryhmä arvioi itse toimintaansa sekä oppilaitoksen hyvinvoinnin tilaa. Arvioinnilla pyritään kehittämään ja uudistamaan toimintaa. Oppilaitosta remontoitaessa ja kunnostettaessa huomioidaan turvallisuus ja terveellisyys toiminnan ohella ensisijaisina tekijöinä. Kaikessa tulevassa kunnostustyössä parannetaan myös rakennuksen opiskeluympäristön esteettömyyttä. Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta vastaa lukion rehtori tukena lukion hyvinvointiryhmä. Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttamista suunnitellaan ja toteutumista arvioidaan hyvinvointiryhmän kokouksissa. Tietoa suunnitelman toteutumisesta kootaan kirjallisin kyselyin ja/tai keskusteluin. Seurantatietoja hyödynnetään opiskeluhooltotyön kehittämisessä. Seurantatietojen keskeisistä tuloksista annetaan tietoa opiskelijoille ja koulun henkilökunnalle, harkinnan mukaan myös huoltajille ja/tai muille yhteistyötahoille.

4.5 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain 21 §:n (629/1998, muutettu lailla 1268/2013) mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista Porin lukioissa.

Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt

Kurinpidollisilla toimenpiteillä pyritään turvaamaan opiskelijoiden oikeus turvalliseen oppimisympäristöön sekä henkilöstön oikeus työturvallisuuteen. Käytettäessä kurinpitokeinoja on toimittava **tasapuolisesti, johdonmukaisesti, asiallisesti ja puolueettomasti sekä syrjinnän kieltoa noudattaen**. Kurinpitokeinojen käytöllä pitää pyrkiä yksinomaan **turvallisuuden ylläpitämiseen**. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. **Opiskelijoiden oikeuksia tai etuja ei saa rajoittaa enempää kuin haitan tai vaaran poistaminen edellyttää**. Lain mukaisia toimivaltuuksia ei saa käyttää muuhun kuin säännöksestä ilmenevään ja siinä hyväksyttyyn tarkoitukseen. Turvaamistoimien käyttäminen esimerkiksi rangaistuksena on siten kiellettyä.

Häiritsevä käytös, vilppi, järjestyssääntöjen rikkominen

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.

- **Oppilaitoksesta erottamisesta päättää kasvatus- ja opetuslautakunta. Päätös valitusosoituksineen annetaan tiedoksi opiskelijalle ja hänen huoltajalleen todisteellisesti kirjallisesti.**
- **Kirjallisen varoituksen antamisesta päättää lukion rehtori. Päätös valitusosoituksineen annetaan tiedoksi opiskelijalle ja hänen huoltajalleen todisteellisesti kirjallisesti.**
- Ennen opiskelijan erottamista tai kirjallisen varoituksen antamista opiskelijaa sekä alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajaa on kuultava. Kuulemisesta laaditaan pöytäkirja. Päätöksen perusteena oleva teko on yksilöitävä, ja päätöksen perusteista on hankittava selvitys.
- Opiskelijan määräaikaista erottamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, ellei koulutuksen järjestäjä tai hallinto-oikeus toisin päättää. Päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta tai asuntolasta erottamisesta päätetään.

Opettaja voi lukiolain 26 §:n ja lukioasetuksen 12 §:n nojalla **määrätä** opetusta häiritsevän opiskelijan **poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi** luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta. **Opettaja kirjaa luokasta poistamisen Wilmaan tiedoksi huoltajalle.**

- Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan lukiolain 26 §:n nojalla **evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi**, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen evää enintään kolmeksi päiväksi lukioasetuksen (561/2003) nojalla rehtori. **Rehtori kirjaa opetuksen epäämisen Wilmaan. Päätös saatetaan opiskelijan ja huoltajien tietoon myös kirjattuna kirjeenä.**

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta **opiskelija**, joka ei **noudata** lukiolain 26 §:n 2 momentissa tarkoitettua **poistumismääräystä**. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan tiedon 26 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua opetuksen epäämisestä.

- **Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää** sellaisia opiskelijan poistamiseksi **tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina** opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen **kokonaisarviointi** huomioon ottaen.
- Rehtori ja opettaja voivat tässä tarkoitetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. **Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.** Mikäli tilanteen kiireellisyys huomioiden on mahdollista rehtorin tai opettajan on syytä kutsua tilanteeseen toinen lukion henkilökuntaan kuuluva todistajaksi.
- Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.
- Opiskelijan poistamisesta opetuksesta, lukion muusta tilaisuudesta tai koulualueelta tulee ilmoittaa huoltajalle sekä tarvittaessa alle 18-vuotiaan opiskelijan osalta sosiaaliviranomaiselle.

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

- Sinä aikana, jolloin opiskelijaa vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan samasta syystä saa aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä.
- Jos tuomioistuin on vapauttanut opiskelijan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti.
- Jos tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangeistusta.
- Opiskelija saadaan kuitenkin erottaa määräajaksi, jos se opiskelijan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.
- **Opiskelusta pidättämisestä päättää kasvatus- ja opetuslautakunta.**
- Ennen opiskelijan pidättämistä opinnoista **opiskelijaa sekä alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajaa on kuultava.** Kuulemisesta laaditaan pöytäkirja.
- **Päätös opinnoista pidättämisestä valitusosoituksineen annetaan tiedoksi opiskelijalle ja hänen huoltajalleen kirjattuna kirjeenä.**

Vaaralliset esineet

Rehtorilla ja opettajalla on lukiolain 26 d §:n nojalla yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa **haltuunsa opiskelijalta esine tai aine**, jonka hallussapito on muussa **laissa kielletty** tai jolla voidaan **vaarantaa** omaa tai toisen **turvallisuutta** taikka joka erityisesti **soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen** ja **jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä**.

- Ottaen huomioon lukiokoulutuksessa olevien opiskelijoiden iän ja kehitystason lukiokoulutuksessa ei kuitenkaan ole oikeutta ottaa haltuun opiskelijalta sellaisia esineitä tai aineita, joilla häiritään opetusta tai oppimista, vaan opetusta häiritsevä opiskelija voidaan lukiolain 26 ja 26 b §:n nojalla ohjata ulos luokasta.
- Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä **opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä** välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi **välttämättömiä voimakeinoja**, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.
- **Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita. Haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.**

Opettajan ja rehtorin oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

- **Opettajalla ja rehtorilla** on lukiolain 26 e §:n nojalla työpäivän **aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat**, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä **päällisin puolin hänen vaatteensa**, sellaisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan **vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole**.
- Opiskelijalle tulee aina ensin varata mahdollisuus luovuttaa esine tai aine vapaaehtoisesti tai todistaa, että sellaista ei hänen hallussaan ole.
- Opiskelijalle tulee **ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy**.
- **Tarkastajan** tulee olla **opiskelijan kanssa samaa sukupuolta**. Tarkastuksessa tulee olla läsnä **tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla**. Tästä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.
- Haltuun ottamiseen ja tarkastamiseen tarkoitetut **toimenpiteet** on toteutettava

mahdollisimman **turvallisesti**.

- Toimenpiteillä **ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi**. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää **hienotunteisuutta**.

Opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen.

- Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa **poliisille** tai muulle laissa säädetyllä viranomaisella, **jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan**.
- Ennen luovuttamista esine tai aine tulee **säilyttää huolellisesti**.
- Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää **mahdollisimman pian haltuunotosta**.
- Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammukset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi.
- Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.
- Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

Kirjallinen selvitys voimakeinojen käytöstä

- **Voimakeinojen käyttöön turvautuneen** opettajan tai rehtorin tulee antaa ilman tarpeetonta viivytystä **kirjallinen selvitys** tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle.
- Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden **haltuun ottaminen tulee kirjata**.
- Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan **huoltajille** mahdollisimman pian.
- Tähän suunnitelmaan **on liitetty sivistyskeskuksen lomakkeet** selvitysten antamista varten.

Ylioppilastutkinnon tutkintojärjestyksen rikkominen

- Laissa ylioppilastutkinnon järjestämisestä (26.8.2005/672) säädetään, että kokelas, joka syyllistyy vilpilliseen menettelyyn tai vilpin yritykseen taikka avustaa siinä tai muutoin törkeästi rikkoo järjestystä, menettää oikeutensa osallistua kokeisiin kyseisenä tutkintokertana.
- Kokeet, joihin kokelas on samalla tutkintokerralla ilmoittautunut, katsotaan hylätyiksi.
- Ennen seuraamuksen määräämistä kokelaalle on ilmoitettava, mistä teosta häntä epäillään, häntä on kuultava todistajan läsnä ollessa ja asiasta on hankittava muu tarpeellinen selvitys.
- Kuulemisesta laaditaan pöytäkirja.
- Päätöksen asiassa tekee lukion rehtori.
- Rehtorilla on oikeus saada poliisiviranomaiselta virka-apua asian selvittämiseksi.
- Kirjallinen päätös valitusosoituksineen annetaan todisteellisesti tiedoksi kokelaalle, jota se koskee.

Vahingonkorvausvelvollisuus

- Aiheuttamansa vahingon muun opiskelijan, koulutuksen järjestäjän tai henkilökuntaan kuuluvan tai sivullisen omaisuudelle opiskelija on velvollinen korvaamaan vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla.
- Jos vahingon on aiheuttanut kahdeksatoista vuotta nuorempi, on hän velvollinen korvaamaan siitä määrän, joka hänen ikäänsä ja kehitystasoonsa, teon laatuun, vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusoloihin sekä muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.

Periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä

Opiskelijalle annettavaa **varoitusta, määräaikaista erottamista ja opiskelusta pidättämistä koskevaan päätökseen** saa hakea muutosta **valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitusaika on 14 vuorokautta** kirjallisen päätöksen tiedoksisaannista. Valitus käsitellään hallinto-oikeudessa kiireellisesti. Lukiolain 34 e §:n nojalla muuhun 26 §:n nojalla tehtyyn kuin varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista tai opiskeluoikeuden pidättämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ylioppilastutkintolain 15 §:n nojalla päätökseen, jolla lukion rehtori on määrännyt 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun seuraamuksen vilpillisestä menettelystä tai muusta tutkintojärjestyksen rikkomisesta, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Päätös pannaan täytäntöön tehdystä valituksesta huolimatta, jollei

valitusviranomaisen kiellä täytäntöönpanoa. Valitus on tehtävä **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Valitukset tulee käsitellä kiireellisinä. Jos hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus kumooa rehtorin päätöksen, ilmoittautuminen niihin kokeisiin, joihin henkilö on jäänyt rehtorin päätöksen jälkeen osallistumatta, mitätöityy hakemuksetta ja koekohtaiset maksut palautetaan. Hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus voi valituksen hyväksyessään päättää, että kokelas saa aloittaa tutkinnon suorittamisen alusta.

Henkilökunnan osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä

- Kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttöön perehdytään perehdyttämiskeskustelussa ja vuosittain turvallisuussuunnitelmaa kerrattaessa.

Kurinpitosuunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille

- Kurinpitosuunnitelma, järjestyssäännöt ja laissa säädetyt kurinpitokeinot ovat nähtävillä lukioden verkkosivuilla, ja ryhmänohjaaja perehdyttää uudet opiskelijat niihin lukio-opintojen alkaessa.

Yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa

- Ennen opiskelijan erottamista tai kirjallisen varoituksen antamista opiskelijaa sekä alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajaa on kuultava. Kuulemisesta laaditaan pöytäkirja.
- Opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.
- Alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajalle tiedotetaan Wilmassa opiskelijan luokasta poistamisesta ja opetuksen epäämisestä.
- Haltuun otetut esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksien ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi.
- Mikäli kurinpidollisten toimenpiteiden yhteydessä on ilmennyt, että lukion henkilökuntaan kuuluva on tehtävässään saanut tietää alaikäisestä opiskelijasta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat tekijät tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä, jokaisella lukion henkilökuntaan kuuluvalla on lastensuojelulakiin perustuva velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus kunnan sosiaaliviranomaiselle.

- **Koko henkilöstöllä** on myös lastensuojelulakiin perustuva **velvollisuus tehdä** salassapitosäännösten estämättä **ilmoitus poliisille** kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella **syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu rikoslain (39/1889) 20 luvussa seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teko** tai sellainen rikoslain 21 luvussa **henkeen ja terveyteen kohdistuvana rikoksena rangaistavaksi säädetty teko**, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.
- Lastensuojeluilmoituksen tekemistä sosiaaliviranomaiselle tai poliisille ei saa viivästyttää delegoimalla ilmoituksen tekemistä esimerkiksi esimiehelle. Ilmoituksen tekemiseen on velvoitettu se henkilö, joka on saanut tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta.
- Ylioppilastutkinnon järjestystä koskevaa rikkomusta epäiltäessä lukion rehtorilla on oikeus saada poliisiviranomaiselta virka-apua asian selvittämisessä ylioppilastutkinnosta annetun lain (26.8.2005/672) 11 §:n 3 momentin nojalla.

Menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten

- Kurinpitosuunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain opiskelijahuollon yhteisöllisessä hyvinvointiryhmä.
- Sivistyskeskuksen opiskelijahuoltoryhmälle toimitetaan seurantaan varten selvitykset väkivaltatilanteista ja voimakeinojen käytöstä sekä päätökset varsinaisista kurinpitorangeistuksista (kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen).

Porin lukioden tasa-arvosuunnitelmat ja yhdenvertaisuussuunnitelmat liitetään opetussuunnitelmaan 1.1.2017.

4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijoiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata opiskelijoita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyttä ja siten vahvistaa opiskelijoiden kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain 6 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, missä määrin ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Vieraskieliset opiskelijat

Vieraskielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja lukion opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain 8 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Vieraskielisiä opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen kursseja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Porin lukioissa tarjotaan S2-kielen opetusta opiskelijoille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi. Vieraskielisillä opiskelijoilla on mahdollisuus erityisopettajan antamaan henkilökohtaiseen tukeen sekä myös ryhmässä toteutettavaan opiskelun tukeen.

Opetussuunnitelman liite

4.7 PORIN SUOMALAISEN YHTEISLYSEON LUKION YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOSUUNNITELMA

Rehtorin hyväksymä 22.12.2016

1 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo käsitteenä

Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että **kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, poliittisesta tai ammattiyhdistystoiminnastaan, perhesuhteistaan, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä**. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja - perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Tasa-arvo

Tasa-arvolla viitataan yleensä sukupuolten tasa-arvoon. Viranomaisten ja oppilaitosten sekä muiden koulutusta ja opetusta järjestävien yhteisöjen on tasa-arvolain mukaan huolehdittava siitä, että naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Lisäksi on huolehdittava siitä, että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat lain toteutumista.

Yhdenvertaisuus ja **tasa-arvo** tarkoittavat ensi sijassa ihmisarvon kunnioittamista ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Yhdenvertaiset mahdollisuudet eivät tarkoita erojen kieltämistä. Erilaisten taustojen ei kuitenkaan tulisi vaikuttaa yksilöiden mahdollisuuksiin saada koulutusta ja kehittää itseään kykyjensä mukaan.

2 Keskeisiä yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä

HÄIRINTÄ Uhkaavan, vihamielisen, halventavan, nöyryyttävän tai hyökkäävän ilmapiirin luominen. Esimerkki: Luokassa jotkut oppilaat tai opiskelijat kertovat jatkuvasti etnisiä ja seksuaalivähemmistöjä loukkaavia vitsejä, eikä kukaan puutu asiaan.

KOHTUULLINEN MUKAUTTAMINEN Yhdenvertaisuuslain mukaan työn koulutuksen järjestäjän on tarvittaessa tehtävä kohtuullisia mukautuksia vammaisen henkilön koulutukseen pääsyn ja koulutuksessa etenemisen turvaamiseksi. Kohtuullinen mukauttaminen tarkoittaa yksittäistapauksessa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla varmistetaan vammaisten henkilöiden yhdenvertaiset ihmisoikeudet ja perusvapaudet. Kohtuullinen mukauttaminen ei saa aiheuttaa suhteetonta rasitetta koulutuksen järjestäjälle. Esimerkki: Liikuntaesteisille opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus suorittaa maastokurssi jollain vaihtoehtoisella tavalla.

MONIKULTTUURISUUS Monikulttuurisuus on käsite, joka useimmiten ymmärretään etnisten ryhmien välisenä kulttuurien monimuotoisuutena. Nykyään monikulttuurisuus-käsitettä käytetään myös laajemmin monimuotoisuuden synonyyminä siten, että se kattaa myös esim. seksuaali- ja sukupuoli-identiteettien monimuotoisuuden. Joskus monikulttuurisuus korvataan myös termillä kulttuurien välinen vuorovaikutus.

MONIPERUSTEINEN SYRJINTÄ Ihminen voi joutua syrjityksi eri perusteilla eri tilanteissa tai samassa tilanteessa useammalla eri syrjintäperusteella. Yleisimpiä ns. toisia perusteita ovat ikä ja sukupuoli.

MUODOLLINEN YHDENVERTAISUUS Samanlaisessa tilanteessa ihmisiä kohdellaan aina samalla tavoin. Koska muodollinen yhdenvertaisuus merkitsee kaikille samanlaista kohtelua lähtökohtaisista eroista (esimerkiksi ikä, terveydentila, kieli tai sukupuoli) riippumatta, ei se takaa yhdenvertaisuuden toteutumista.

POSITIIVINEN ERITYISKOHTELU Positiivinen erityiskohtelu tarkoittaa tietyn syrjinnälle

alttiin ryhmän (esimerkiksi lapset ja etniset vähemmistöt) asemaa ja olosuhteita parantavia erityistoimenpiteitä, jotka tähtäävät tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaamiseen eivätkä asteeltaan muodostu toisia syrjiviksi. Yhdenvertaisuuslain 7 § mukaan positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta oikeasuhteista.

SAAVUTETTAVUUS, ESTEETTÖMYYS JA KÄYTETTÄVYYS Ollakseen saavutettavaa on ympäristön, palvelun tai tarjonnan oltava myös mahdollisimman esteetöntä eli erilaisten ihmisten käyttöön soveltuvaa. Käytettävyydellä tarkoitetaan, että esim. sähköiset oppimateriaalit ovat käytettävissä erilaisilla apuvälineillä.

SYRJINNÄN VAARASSA OLEVAT RYHMÄT Väestöryhmät, jotka ovat heikommassa asemassa yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi lapset ja nuoret, etniset, uskonnolliset ja kielelliset vähemmistöt, vammaiset sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat henkilöt. Vaikka puhutaan syrjinnän vaarassa olevista ryhmistä, on hyvä muistaa, että syrjintä koskettaa aina yksilöä.

3 Keskeisiä sukupuolten tasa-arvoon liittyviä käsitteitä

SUKUPUOLI Sukupuoli voi tarkoittaa virallisen, henkilötunnuksesta ilmenevän sukupuolen lisäksi esimerkiksi sukupuolirooleja, naiseuden ja mieheyden sosiaalisia merkityksiä, yksilön sukupuoli-identiteettiä tai fyysisiä ominaisuuksia.

SUKUPUOLI-IDENTITEETTI Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön kokemusta omasta sukupuolestaan. Useimpien ihmisten sukupuoli-identiteetti vastaa heille syntymässä määriteltä sukupuolta. Sukupuoli-identiteetti on kuitenkin aina yksilöllinen.

SUKUPUOLEN ILMAISU Sukupuolen ilmaisu tarkoittaa sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla. Sukupuolen ilmaisu voi olla pukeutumisesta naiselle tai miehelle tyypillisinä pidettyihin vaatteisiin tai käyttäytymistä tai elehtimistä sellaisilla tavoilla, joita pidetään naiselle tai miehelle ominaisina.

SEKSUAALINEN SUUNTAUTUMINEN Seksuaalinen suuntautuminen kertoo siitä, keneen henkilö tuntee vetovoimaa emotionaalisesti ja/tai eroottisesti. Seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuteen kuuluvat niin homous, lesbous, biseksuaalisuus kuin heteroseksuaalisuus sekä muut tavat määritellä seksuaalista suuntautumista.

SUKUPUOLIRISTIRIITA Sukupuoliristiriita tarkoittaa sitä, että ihmisen tunne omasta sukupuolesta ei vastaa hänen kehoaan eikä toisten hänessä näkemää sukupuolta.

SUKUPUOLIVÄHEMMISTÖT Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ne ihmiset, joiden biologinen, sosiaalinen tai psyykinen sukupuoli eivät vastaa toisiaan. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat transsukupuoliset, transgenderit, transvestiitit ja intersukupuoliset. Transsukupuoliset henkilöt kokevat, ettei heidän sukupuolensa vastaa syntymässä määriteltä sukupuolta. Transgender (muunsukupuolinen) ei koe kuuluvansa selkeästi mies- eikä naissukupuoleen. Transvestiiteilla on tarve toisinaan ilmaista pukeutumisellaan tai muilla tavoin eri sukupuolta. Intersukupuolisella henkilöllä sukupuolta määrittelevät fyysiset ominaisuudet eivät ole synnynnäisesti yksiselitteisesti miehen tai naisen. On syytä välttää sukupuolivähemmistöjen sekoittamista seksuaalivähemmistöihin, koska sukupuoli-identiteetti ei kerro seksuaalisesta suuntautumisesta tai mieltymyksistä.

SUKUPUOLTEN TASA-ARVO Sukupuolten tasa-arvolla tarkoitetaan sukupuolten yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia yhteiskunnassa ja työelämässä sekä vallan ja resurssien oikeudenmukaista jakamista. Usein puhutaan sekä muodollisesta tasa-arvosta, eli syrjimättömyydestä ja yhdenvertaisista oikeuksista ja kohtelusta, että tosiasiallisesta tasa-arvosta esimerkiksi poliittisten päätösten lopputulosten suhteen. Tasa-arvokäsite kattaa myös sukupuolen moninaisuuden eli hyväksyy ajatuksen, että sukupuolia on enemmän kuin kaksi.

SUKUPUOLISTEREOTYPIA Sukupuolistereotypiat ovat pelkistettyjä tai kaavamaisia odotuksia

ja oletuksia siitä, millaisia miehet ja naiset yleensä ovat tai miten naisten ja miesten tulee käyttäytyä ollakseen ”oikeanlaisia”. Sukupuolistereotyytiat ovat pitkälti tiedostamattomia, syvälle kulttuuriin juurtuneita ”itsestäänselvyyksiä”. Stereotyytiat yllä- pitävät osaltaan eriarvoisuutta.

SUKUPUOLEN MUKAINEN SEGREGAATIO Segregaatio tarkoittaa eriytymistä, eriyttämistä tai eristämistä. Sukupuolen mukainen segregaatio työelämässä ja koulutuksessa tarkoittaa töiden, tehtävien ja koulutusalojen jakautumista naisten ja miesten aloiksi ja töiksi. Horisontaalinen segregaatio tarkoittaa sitä, että tytöt ja pojat opiskelevat eri aloilla tai miehet ja naiset toimivat eri ammateissa, eri työpaikoilla, eri toimialoilla tai työmarkkinoiden sektoreilla. Vertikaalinen segregaatio tarkoittaa työelämässä tapahtuvaa työnjakoa ja eriytymistä siinä, mille hierarkian tasolle miehet ja naiset sijoittuvat.

SUKUPUOLINEUTRAALIUS Sukupuolineutraalius perustuu ajatukseen, että sukupuolella ei ole käsiteltävissä asiassa merkitystä. Tällöin näennäisesti sukupuolineutraali toimintatapa saattaa vaikuttaa syrjivästi tai vahvistaa eriarvoisuutta, jos tosiasiallisesti olemassa olevaa sukupuolinäkökulmaa tai sukupuolittuneisuutta ei ole otettu huomioon.

SUKUPUOLISOKEUS Sukupuolisokeudesta on kyse silloin, kun sukupuolella ei nähdä merkitystä, vaikka sillä todellisuudessa on. Sukupuolisokea ajattelu saattaa johtaa stereotyypioita vahvistavaan toimintaan ja lisätä epätasa-arvoa.

SUKUPUOLITIETOINEN OPETUS Sukupuolitietoinen opetus perustuu herkkyydelle tunnistaa yksilöllisyys ja persoonallisuus jokaisessa oppijassa. Opetuksessa pidättäydytään sosiaalistamasta oppilasta hänen ulkoiseen sukupuoleensa. Sukupuolitietoisessa opetuksessa tunnistetaan sukupuolittavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä kyseenalaistetaan ja puretaan niitä sukupuolten tasa-arvoa rakentaen. Oppilaita ohjataan yksilöllisiin valintoihin ja lievitetään täten opinto-, koulutus- ja uravalintojen segregaatiota.

SUKUPUOLEEN PERUSTUVA SYRJINTÄ Sukupuoleen perustuvaa syrjintää on henkilön asettaminen sukupuolen (mukaan lukien sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu) vuoksi eriarvoiseen asemaan. Syrjintää on myös seksuaalinen tai sukupuoleen perustuva häirintä. Sukupuoleen perustuva syrjintä saattaa yhdistyä muihin syrjintäperusteisiin. Silloin kun syrjintä johtuu useasta syystä, puhutaan moniperusteisesta syrjinnästä.

SUKUPUOLEEN PERUSTUVA HÄIRINTÄ Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan ei-toivottua käytöstä, joka liittyy henkilön sukupuoleen, mutta ei ole luonteeltaan seksuaalista. Tällä käytöksellä loukataan tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta. Samalla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä ei-toivottua käytöstä, joka on luonteeltaan seksuaalista. Tällaisella käytöksellä loukataan tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

HETERONORMATIIVISUUS Heteronormatiivisessa ajattelumallissa heteroseksuaali mies ja heteroseksuaali nainen edustavat luonnollisia, oikeutettuja, toivottuja ja usein ainoita mahdollisuuksia olla ihminen. Heteronormatiivisuus heijastuu instituutioihin, rakenteisiin, ihmissuhteisiin ja käytäntöihin.

YHDENVERTAISUUS JA TASA-ARVO Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusoikeuksia ja tarkoittavat periaatteessa samaa asiaa: syrjimättömyyden ja tasavertaisten mahdollisuuksien varmistamista kaikille sukupuolesta, etnisestä taustasta, kielestä, kansalaisuudesta, iästä, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, uskonnosta, vakaumuksesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä riippumatta. Lainsäädännössä ja viranomaistyössä tasa-arvo tarkoittaa useimmiten sukupuolten tasa-arvoa. Muihin syrjintäperusteisiin viitattaessa käytetään yhdenvertaisuus-käsitettä.

4 Koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön organisoiminen

Lukion hyvinvointiryhmän tehtäviin kuuluu

- ehdottaa konkreettisia toimenpiteitä ja tavoitteita yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi
- tehdä ehdotuksia suunnitelman päivittämiseksi lukuvuosittain
- tehdä havaintoja koulun arjesta: toteutuvatko yhdenvertaisuus ja tasa-arvo?

Rehtoreiden tehtäviin kuuluu

- tiedottaa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmasta opiskelijoille, opettajille, muulle henkilökunnalle ja huoltajille
- huolehtia siitä, että suunnitelma on ajantasainen ja että sitä päivitetään säännöllisesti
- seurata yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista lukiossa

5 Koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotilanteen nykytilanteen kartoitus

Lukiossa tehtiin kysely 14.11.2016 ja sitä täydennettiin hyvinvointiryhmässä 29.11.2016. Keskustelussa käytetyt kysymykset ja niistä tehty tiivistelmä:

Esiintyykö meillä syrjintää tiettyihin ryhmiin kuuluvia opiskelijoita tai henkilökuntaan kuuluvia kohtaan?

Syrjinnän perusteena voi olla **ikä, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, perhesuhteet, vamma, terveydentila, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy (esim. ulkonäkö, vaatetus, puhetapa, kaikkietävyys, ujous).**

50% vastaajista: syrjintää esiintyy

50% vastaajista: ei esiinny

Ikä: ikään perustuvaa syrjintää ei ole havaittu.

Kieli: syrjintää ovat kohdanneet ne, joilla on kaksoiskansalaisuus ("Suomessa puhutaan suomea").

Uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta: ei havaittu syrjintää.

Perhesuhteet, vamma, terveydentila, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy: nämä ovat yleisimmät syrjinnän syyt.

Miten syrjintä ilmenee? (kohteena opiskelijoita, opettajia ja muuta henkilökuntaa)

Puhutaan selän takana.

Naureskellaan ja kommentoidaan, kun toinen puhuu.

Osoitetaan ryhmävihaa WhatsApp-ryhmissä.

Opettajilla ennakkoluuloja länsikäläisiä kohtaan.

Pilkataan.

Ulkopaikkakuntalaiset eivät pääse mukaan porukoihin.

Kohdellaanko opiskelijoita yhdenvertaisesti?

Kolmosten vastausten perusteella **ei**.

Paljon mainintoja:

Opettajat suhtautuvat opiskelijoihin koulumenestyksen perusteella.

Opettajilla on selvät suosikit ja inhokit.

Jos opiskelija on saanut leiman "aina puhelimella", siitä on vaikea päästä eroon.

Vaikka opiskelija on tosi paljon poissa kursseilta (70%), hän saa arvosanat, mikä on väärin muita kohtaan.

LNT:n opiskelijoita suositaan.

Onko meidän koulumme tasa-arvoinen?

Pääosin kyllä.

Kohdellaanko opiskelijoita tasa-arvoisesti? Kohteleeke opettaja samalla tavalla tyttöjä ja poikia?

Kyllä.

Kohtelevatko opiskelijat toisiaan samalla tavalla sukupuolesta riippumatta?

Kyllä, opiskelijat ovat keskenään tasa-arvoisia.

Oletko nähnyt koulussa häirintää tai itse joutunut sen kohteeksi?

Häirintää on esim. nimittely, ilman lupaa kuvaaminen, ulkopuolelle jättäminen, naureskelu ja seksuaaliväritteinen vitsailu.

Kaikkia näitä on huomattu tapahtuvan. Tavallisinta on **naureskelu, ilman lupaa kuvaaminen ja poikien harjoittama seksuaaliväritteinen vitsailu.**

Ilman lupaa kuvaamista tapahtuu esim. juhlasalissa ja oppitunneilla.

6 Koulukohtaiset kehittämiskohteet ja konkreettiset toimenpiteet

Jokainen opiskelija, opettaja ja muuhun henkilökuntaan kuuluva sitoutuu seuraaviin toimiin:

Toimin yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi Psyl:n lukiossa.

Tiedän syrjinnän eri syyt ja häirinnän muodot.

Tiedän, että syrjivää käytöstä tai häirintää ei sallita millään tasolla missään muodossa.

Jos havaitsen syrjintää, häirintää tai epäasiallista käytöstä, puutun siihen tai kerron siitä jollekin koulun henkilökuntaan kuuluvalla.

Opettajana kohtelen opiskelijoita, muita opettajia sekä muita henkilökuntaan kuuluvia yhdenvertaisesti, tasa-arvoisesti ja asiallisesti.

Opiskelijana kohtelen opettajia, muita opiskelijoita ja muita henkilökuntaan kuuluvia asiallisesti.

Konkreettiset toimenpiteet

Syrjinnän eri syyt ja häirinnän muodot otetaan säännöllisesti esiin ryhmänohjauksissa ja opettajainkokouksissa.

Hyvinvointiryhmässä keskustellaan aiheesta 2 kertaa lukuvuodessa ja tehdään tarvittaessa ehdotuksia yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi.

Opiskelijakunnan hallituksen toimet ja sen esittämät käytännöt edistävät yhdenvertaisuuden toteutumista.

Esimerkkinä WhatsApp-ryhmien eettiset toimintaperiaatteet ja järjestyssääntöjen päivittäminen.

7 Yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvä lainsäädäntö, sopimukset, suunnitelmat ja ohjeet

[Perusoikeudet Suomen perustuslaissa](#) (731/1999)

Suomen uusi perustuslaki tuli voimaan 1. päivä maaliskuuta 2000. Perustuslain mukaan ihmiset ovat yhdenvertaiset lain edessä. Lain 6 § sisältää yhdenvertaisuuden lain edessä sekä yleisen syrjintäkiellon.

[Yhdenvertaisuuslaki](#) (1325/2014)

Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa

syryjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain mukaan viranomaisella, koulutuksen järjestäjällä ja työnantajalla on velvollisuus arvioida yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan.

Viranomaisen, koulutuksen järjestäjän sekä työnantajan, jonka palveluksessa on säännöllisesti vähintään 30 henkilöä, on laadittava arvioinnin pohjalta suunnitelma (yhdenvertaisuussuunnitelma) tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Laki kieltää välittömän (suoran) syryjinnän, välillisen (epäsuoran) syryjinnän, häirinnän, kohtuullisten mukautusten epäämisen sekä ohjeen tai käskyn syryjiä jotakuta.

[Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta](#) (609/1986)

Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syryjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syryjintä.

[Rikoslaki](#) (39/1889)

Syryjintäkiellon rikkomisesta tuomittavat rangaistukset määräytyvät rikoslain mukaan. Rikoslain 11 luvun 9 § sisältää laajan syryjintäkiellon. Rikoslain 47 luvun 3 §:llä puolestaan kielletään syryjintä työelämässä.

[Perusopetuslaki](#) (628/1998)

Lain mukaan opetuksen tavoitteena on edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana.

Myös [lukiokoulutusta koskevan lainsäädännön](#) perustana on yhdenvertaisuus.

Syryjintäkiellon ja yhdenvertaisuus liittyvät teemoina myös sekä perusopetuksen että lukiokoulutuksen [opetussuunnitelmien perusteisiin](#).

Oppilaitoksen tasa-arvosuunnittelua koskeva 1.1.2015 voimaan tullut [lainmuutos](#) (1329/2014) ja [hallituksen esitys](#) (HE 19/2014 vp).

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki](#) (1287/2013).

[Opetussuunnitelmat Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet](#) 2015

Opetushallitus.

[Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet](#) 2014. Opetushallitus.

[Lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteet](#) 2015. Opetushallitus.

[Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet](#) 2014. Opetushallitus. Täydennys koskien tasa-arvosuunnitelman laadintavelvoitetta 2015.

[Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet](#) 2009. Opetushallitus. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 on sitouduttu sukupuolten tasa-arvon edistämiseen monesta näkökulmasta:

- Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia opinnoissa. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.
- Perusopetus lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita.
- Opetuksen tulee olla sukupuolitietoista. Jokainen oppiaine edistää sukupuolten tasa-arvoa omalla tavallaan.
- Työtapojen, oppimisympäristöjen ja yhteistyökumppaneiden valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

[Lukiolaki](#) (629/1998)

[Lukion opetussuunnitelman perusteet](#) 2015. Opetushallitus

[Ihmisoikeussopimukset](#)

Suomen syryjintäkieltoja koskeva lainsäädäntö pohjautuu kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin,

kuten Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan yleissopimukseen (SopS 7-8/1976), Euroopan ihmisoikeussopimukseen (SopS 18-19/1990), Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan ja Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimukseen nro 111. Tärkeimmät yhdenvertaisuuteen liittyvät ihmisoikeussopimukset löytyvät ihmisoikeudet.net - sivustoilta.

Suomi on myös ratifioinut [YK:n yleissopimuksen syrjinnän vastustamiseksi](#) opetuksen alalla jo vuonna 1971.

Opetusalan ammattijärjestön OAJ:n laatimien [Opettajien eettisten periaatteiden](#) mukaan ihmisarvoa tulee kunnioittaa riippumatta ihmisen sukupuolesta, sukupuolisesta suuntautuneisuudesta, ulkonäöstä, iästä, uskonnosta, yhteiskunnallisesta asemasta, alkuperästä, mielipiteistä, kyvyistä ja saavutuksista. Opettajan oikeudenmukaisuuteen kuuluu erityisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä syrjinnän ja suosimisen välttäminen.

Oikeudenmukaisuuden tulee toteutua myös etujen ja rasitteiden jaossa, rikkomusten ja ristiriitojen käsittelyssä sekä oppijan arvioinnissa. Opettajan tulee pitää huolta siitä, että kaikille opiskelijoille kuuluvat samat yhteiskunnan jäsenen oikeudet ja velvollisuudet. Opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kulttuureja ja maailmankatsomusta on kunnioitettava tasapuolisesti, eikä ketään saa syrjiä niiden perusteella.

Lähteet

Oppia kaikille – yhdenvertaisuussuunnittelun opas oppilaitoksille (yhdenvertaisuus.fi/kirjasto)

Tasa-arvotyö on taitolaji (oph.fi/julkaisut)

PORIN SUOMALAISEN YHTEISLYSEON LUKION KRIISISUUNNITELMA

Tärkeät puhelinnumerot

Lukio:

rehtori	044-701 5322
apulaisrehtori	044-701 5382
koulusihteerit	044-701 5320
	044-701 5380
yläkoulun rehtori	044-701 5321
yläkoulun koulusihteeri	044-701 5347
opinto -ohjaajat	044-701 5286
	044-701 4170
	044-701 8275
erityisopettaja	044-701 9071
lukiopsykologi	044-701 8295
terveydenhoitaja	044-701 3844
kiinteistönhoitaja	044-701 5058

Cygnaeus:

rehtori Arto Suni	044-701 5235
vararehtori	044-701 8344
koulusihteeri	044-701 5268

- yleinen hätänumero	112 (eteen ei tarvita nollaa)
- poliisi	112 tai 029 5440501
- ambulanssi	112
- taksi	0600 30033
- Myrkytystietokeskus	09 471977, 09 4711 (HUS vaihde)
- Satakunnan Keskussairaala	02627 6868 (päivystys), 0262 771 (vaihde)
- Terveyskeskus	02621 1100
- Perusturvakeskus	02621 1100
- lastensuojeluilmoitus	044-7016137 virka-aikana, 112 muulloin
- Nimi- ja numerotiedustelu	020202
- Kaupungin puhelinvaihde	888 (koulun puhelimesta soitettuna)
	tai 02621 1100

1. YLEISTÄ

Koulun turvallisuussuunnitelman yksi tärkeä osio on koulun kriisisuunnitelma. Sen tavoitteena on antaa koulun henkilökunnalle selkeät toimintaohjeet koulun kriisitilanteessa.

Kriisiksi määritellään opiskelijan tai koulun työntekijän kuolema, opiskelijan lähiomaisen kuolema tai itsemurha, mutta myös vakava onnettomuus, kouluväkivalta, hysteerisyyttä aiheuttava huhu, tulipalo tai muu uhkatilanne.

Kriisin kohdatessa tarkoituksena on toimia heti.

2. KOULUN KRIISIRYHMÄ

2.1. Kriisiryhmä

rehtori	Mari Aalto
opinto-ohjaajat	Ulla Tulkki, Minna Seppä
terveydenhoitaja	Pirkko Sallinen
lukion erityisopettaja	Hannu Raevuori
lukiopsykologi	Tiina Haukka-Kumpulainen
urheilukoordinaattori	Jari Mäkelä

2.2. Kriisiryhmän tehtävät

- rehtorin apuna kriisitilanteessa
- kriisiryhmä kutsuu tarvittaessa henkilökunnan koolle
- harkitsee ulkopuolisen avun tarvetta
- ylläpitää kouluttautumista kriisityöhön
- valmius nopeaan päätöksentekoon

Mikäli kriisi koskee sekä yläkoulua että lukiota, kummankin koulun kriisiryhmät toimivat yhdessä.

2.2.3 Tärkeät puhelinnumerot (ks. kansilehti)

3. HÄTÄENSIAPUOHJEET

- ensiapuohjeet onnettomuustilanteissa (liite 1)
- koulun pohjakaava, poistumistiet, sammuttimet ja sammutuspeitteet, puhelimien ja kuulutuslaitteiden paikat (liite 2)
- Mikäli sähköt katkeavat, kuulutukset ja hätäpoistumisteiden valot toimivat akkujen varassa noin ½ tuntia.

4. TIEDOTTAMINEN

4.1. Tiedottaminen kriisitoiminnasta

- informaatiota vanhemmille vanhempainilloissa
- informaatiota opiskelijoille
- Wilman tiedotteet

4.2. Tiedottaminen kriisitilanteessa

Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, on vastuussa siihen asti, kun on välittänyt tiedon rehtorille.

Rehtori selvittää:

- ketä asia koskee
- mitä on tapahtunut ja missä
- miten kaikki tapahtui ja mitä tapahtumasta tiedetään

Jos rehtori ei ole paikalla, on apulaisrehtori vastuussa.

Rehtori kutsuu kriisiryhmän avukseen.

Opettajakuntaa ja muuta henkilökuntaa informoidaan tapahtuneesta.

Opettajat saavat ohjeita asian käsittelystä luokissa.

- huhujen estäminen
- oikeat tiedot

Kaikki tiedottaminen tapahtuu ensisijaisesti rehtorin kautta.

5. TOIMINTAMALLEJA ERI KRIISITILANTEISSA

5.1. Väkivalta tai väkivallalla uhkaaminen

- Opiskelijoiden keskinäiseen väkivaltatilan
- tilanteeseen (tappeluun) on jokainen opettaja tai henkilökuntaan kuuluva velvollinen puuttumaan.
- ilmoitus rehtorille
- tarvittaessa soitetaan ambulanssi tai poliisi
- asian käsittelyä jatketaan koulussa ja sovitaan tarvittavista jatkotoimenpiteistä
- mikäli väkivalta kohdistuu koulun henkilökuntaan kuuluvaan, otetaan yhteyttä myös työsuojeluvaltuutettuun.
- mikäli väkivallan tekijä on opettaja tai muu koulun henkilökuntaan kuuluva, rehtori puuttuu asiaan välittömästi (haastattelu molemmille osapuolille). Tarvittaessa käytetään ulkopuolista asiantuntijaa.

5.2. Onnettomuus koulussa (Akuutti tilanne)

- selvitä, mitä on tapahtunut
- estä lisäonnettomuudet, varoita ympäristöä
- ilmoita rehtorille
- soita 112 tai pyydä jotakuta toista soittamaan, jotta saadaan tarvittava apu.
- Lähetetään aikuinen, jolla on jonkinlainen kuva tapahtumasta, poliisia vastaan koulun ulkopuolelle matkapuhelin mukanaan.
- Rehtori, apulaisrehtori tai joku muu opettaja johtaa tilannetta koululla siihen asti, kunnes poliisi saapuu paikalle tai muutoin ottaa kriisitilanteen johdon.
- Kriisiryhmän jäseniä rehtorin avuksi. Matkapuhelin mukaan!
- Rehtori kuuluttaa koko koululle tilanteen vaatimista toimenpiteistä, hätäpoistumisesta jne.
- muista oma turvallisuus ja pelasta loukkaantuneet
- varmista hengitys ja sydämen toiminta
- tyrehdytä verenvuodot
- anna muu ensiapu
- tiedota terveydenhoitajalle
- Opettaja on vastuussa opiskelijoistaan, ja pyrkii pelastautumaan heidän kanssaan annettujen ohjeitten mukaisesti tai oman harkintansa mukaisesti hätäpoistumisteitä pelastautumispaikalle Cygnaeuksen puistoon.

- opiskelijat pois onnettomuuspaikalta
- silminnäkijät erilleen; heistä pidetään erityistä huolta
- ilmoitus huoltajille mahdollisimman pian
- asian käsittely luokissa
- järkyttyneimmät opiskelijat kotiin vain aikuisen mukana
- kirjallinen viesti koteihin
- opiskelijoiden seuranta

5.3. Pelastussuunnitelma ylioppilastutkinnon kirjallisten kokeiden aikana mahdollisesti sattuvassa vaaratilanteessa

Vaaratilanteen sattuessa toimitaan seuraavasti:

- 1. Ilmoitus** rehtorille, apulaisrehtorille tai koulusihteerille
Toimistosta ilmoitetaan poliisille ja Cygnaeuksen kouluun.
- 2. Poistuminen ja kokoontumispaikka**

Kokelaat ja valvojat poistuvat **rauhallisesti** hätäpoistumistietä (-teitä) Cygnaeuksen kouluun. Kokelailla on oltava vähintään 4 metrin etäisyys edellä kulkevaan. Valvojat jakaantuvat tasaisesti koko marssirivistölle. Kokoontumispaikkana on Cygnaeuksen koulun B-rappu ja ala-aula sekä 2. kerroksen aula ja juhlasali. Siellä kokelaat asettautuvat väljään avorivistöön odottamaan pulpettien tuontia. – Koulun muut oppilaat tuovat pulpetteja (mikäli tilanne sen sallii; poliisi päättää) esim. luokista E16 ja E13 niin paljon kuin niitä tarvitaan.

3. Varatila kokeen jatkamista varten

Cygnaeuksen koulu, B-rappu:

1. Luentotila (4.krs), valmiina 30 paikkaa
2. Sali (2.krs), n. 60 paikkaa (pulpetit tuodaan PSYL:sta, tuolit saadaan sivuvarastosta)

4. Tehtävä- ja suorituspapereiden siirtäminen varatilaan

Kokelaat panevat kaikki **yo-kirjoituspaperit** muoviseen ”ostoskoriin” ja eväät päälle (ja mahdollisesti salissa olevia vaatteitaan) ja **ottavat korin mukaan** poistuessaan hätäpoistumistietä Cygnaeuksen kouluun.

- 5 Valvojien on varmistettava, että kokelaat eivät keskustele keskenään. (Tämä on ehdoton sääntö!)**
- 6 Rehtori ottaa yhteyttä Ylioppilastutkintolautakuntaan.**
- 7 Kokeen keskeytymisen ja uudelleen aloittamisen ajankohdat kirjataan.**
- 8 Eväshuolto pyritään järjestämään, jos keskeytys on pitkä.**

9 Tilanteen jälkiraportointi Ylioppilastutkintolautakuntaan.

5.4. Ei - kiireellinen väkivalta- tai uhkatilanne

Koululla voidaan havaita vakavan väkivallan uhka myös niin, että tilanne ei ole akuutti. Silloin kouluilla tulee toimia seuraavanlaisen toimintamallin pohjalta:

1. Jokaisen koulussa työskentelevän aikuisen ja myös opiskelijan velvollisuus on tuoda väkivallan uhka opettajan ja sitä kautta rehtorin tietoon
2. Rehtori tai hänen varahenkilönsä ottaa viipymättä yhteyttä poliisiin puh. 071 874 9290 (käytössä kaikkina päivinä klo 8 - 17, myös viikonloppuisin ja loma-aikoina) tai puh. 071 87 40 501.
3. Noudatetaan poliisin antamia ohjeita
4. Otetaan yhteys virastopäällikköön tai tämän varahenkilöön

5.5. Opiskelijan kuolema

Tiedon saanut opettaja informoi rehtoria. Jos opiskelijan kuolema on tapahtunut koulussa tai koulumatkalla, rehtori on yhteydessä poliisiin tai lääkäriin. Opiskelijan kuolemasta omaisille ilmoittaa poliisi, pappi tai sairaala. Tämän jälkeen rehtori on yhteydessä kuolleen opiskelijan kotiin sekä informoi opettajia ja muuta henkilökuntaa.

Koulu lähettää suruvalittelukukat tai – adressin.

Sovitaan vanhempien kanssa jatkotoimenpiteistä.

Opiskelijan kuolemaa ja sen aiheuttamaa surua käsitellään opiskelijan ryhmän kanssa opettajan tai kriisiryhmän jäsenen (rehtori, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja) tai muun asiantuntijan johdolla. Myös opettajille annetaan tukea. Koulu järjestää surun käsittelyä helpottavia rituaaleja: lippu salkoon ja järjestää paikan, mihin muistamiset voi jättää. Koteihin tiedotetaan kirjeellä.

Jos opiskelija kuolee loman aikana, koulussa järjestetään jälkikäteen muistotilaisuus.

Opettajat seuraavat opiskelijoiden toipumista ja mahdollista tuen tarvetta.

5.6. Opiskelijan lähiomaisen kuolema

- tieto rehtorille ja kriisiryhmälle
- tieto opettajille
- kotoa lupa saada kertoa asiasta muille ohjausryhmän jäsenille
- ryhmän huomio opiskelijaan
- opiskelijalle keskustelumahdollisuus
- opiskelijan seuranta

5.7. Koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema

- Rehtori on yhteydessä kuolleen omaisiin sekä informoi henkilökuntaa ja luokkia yhteisesti.
- kriisiryhmä keskustelee ulkopuolisen avun tarpeesta
- Rehtori tai kriisityöryhmän jäsen kertoo kuolleen opettajan ohjausryhmälle tapahtuneesta.
- rehtori informoi henkilökuntaa ja luokkia yhteisesti

- koulu lähettää omaisille adressin tai kukkia
- koulussa pidetään muistotilaisuus
- kodeille tiedotetaan asiasta
- rehtori sopii omaisten kanssa hautajaisiin osallistumisesta (koulun työntekijät ja opiskelijat)
- Kuolleen työntekijän työtoverille voidaan järjestää psykologinen jälkipuinti, jonka toteuttaa ulkopuolinen asiantuntija.

5.8. Itsemurhan uhka

- puhu opiskelijan kanssa
- älä jätä yksin
- tarjoudu pohtimaan ongelmaa, älä ratkomaan sitä
- kaikki vihjeet otettava todesta
- yhteys kotiin ja ammattiauttajaan

5.9. Itsemurha

koskettaa aina koko kouluyhteisöä

Kodin kanssa sovittava, miten toimitaan!

- tieto rehtorille ja kriisiryhmälle
- tieto koulun henkilökunnalle
- Tietoa opiskelijoille; perheeltä lupa kertoa tosiasiat, jotta perättömät huhut estettäisiin.
- tiedote ainakin oman ohjausryhmän koteihin

jälkipuinti henkilökunnalle

- erityinen tuki ja seuranta silminnäkijöille ja lähimmille ystäville
- keskustelut luokissa
- opiskelijoiden seurantaa
- muistaminen koulussa, luokassa, hautajaisissa
- Mikäli itsemurha tapahtuu koulussa, poliisi tai lääkäri vie suruviestin kotiin, tämän jälkeen rehtori on yhteydessä kotiin.
- Kuolleen ystäville järjestään psykologinen jälkipuintitilaisuus.
- Opettajille järjestään oma jälkipuintitilaisuus.

5.10. Tulipalo, säteilyvaara. pommiuhka

- toiminta tilanteen vakavuuden mukaan (koulun oma palo- ja pelastussuunnitelma)
- pommiuhasta ilmoitetaan välittömästi poliisille (112)
- opiskelijat ja työntekijät ohjataan ulos koulurakennuksesta
- toiminta jatkuu poliisin ohjeiden mukaan

5.12. Myös auttajat tarvitsevat apua

- opettajat tarvitsevat tukea osatakseen auttaa surevia opiskelijoita
- kriisiryhmän jäsenet tarvitsevat konsultaatioapua, koulutusta ja mahdollisuutta psyykkiseen jälkipuintiin

6. KRIISIEN EHKÄISY JA SELVIYTYMISEN

TUKEMINEN

Elämää ei voi hallita, siksi kaikkia kriisitilanteita ei koskaan pystytä ehkäisemään. On kuitenkin **olemassa tilanteita, joiden sivuuttaminen voi synnyttää kriisitilanteen**. Esimerkiksi opiskelijan toistuvat poissaolot voivat olla merkki päihdeongelmasta tai masennuksesta. Jos poissaoloihin ei puututa, tilanne voi paljastua koululle vasta oppilaan/opiskelijan keskeyttäessä opintonsa. Kiusaaminen, johon ei puututa, voi johtaa oppilasryhmän ilmapiirin heikkenemiseen ja kiusatun oppilaan äärimmäisiin tekoihin, jopa itsemurhaan.

Tapaturmia voidaan ehkäistä huolehtimalla koulurakennuksen ja -ympäristön turvallisuudesta. **Työturvallisuuslaki** koskee oppilaiden ja opiskelijoiden työturvallisuutta erikoisopetustiloissa kuten teknisen työn, tekstiilityön, kemian ja fysiikan luokissa sekä kotitalousluokissa. Lakiin liittyvät tarkastustehtävät kuuluvat työsuojeluviranomaisille. Myös koulukuljetuksia hoitavilta tahoilta tulee vaatia hyvää turvallisuustasoa.

Seuraavassa annetaan vihjeitä vaikeiden elämäntilanteiden tunnistamiseen. Tunnistamisvihjeet eivät ole kattavia, vaan suuntaa-antavia. Tarkoitus ei ole, että opettajat alkavat diagnostisoida oppilaitaan. Opettaja voi kuitenkin olla korvaamaton apu, mikäli hän ohjaa apua tarvitsevan lapsen tai nuoren mielenterveystyön asiantuntijan hoitoon. Mikäli opettaja on epävarma siitä onko hänen huolensa aiheellinen, hänen kannattaa neuvotella oppilas-/opiskelijahuollon työntekijän kanssa. **Omaan huoleen kannattaa suhtautua vakavasti**. Huoli kertoo usein siitä, että lapsen tai nuoren asiat eivät ole kohdallaan.

Masennus

Masennuksen tunnistaminen ei aina ole helppoa. Masennus voi joskus peittyä ns. pellen naamion taakse. On ensiarvoisen tärkeää, että masentunut oppilas tai opiskelija ohjataan avun piiriin.

Masennuksen merkkejä voivat olla:

- univaikeudet; ei nuku tarpeeksi tai on koko ajan unelias
- syömisvaikeudet; ei syö tarpeeksi tai syö suruunsa
- voimattomuus; "olen ihan poikki, en jaksakaan enää"
- apatia, vetäytyminen; harrastukset, ystävät yms. eivät enää kiinnosta
- vihamielisyys; voimakasta kiukkuilua, äksyilyä
- keskittymisvaikeudet; ylivilkkaus
- itseinho; olen ruma, ei minusta kukaan pidä
- itkuisuus, surullisuus hallitsevaa
- tuomiopäivän tunteet; puhuu, ajattelee, kirjoittaa, piirtää kuolemasta

Luettelo on vain esimerkinomainen. Mikäli oppilaalla tai opiskelijalla on näitä oireita paljon, ota yhteys koulupsykologiin tai -lääkäriin tai mielenterveystyön asiantuntijaan.

Psykoottinen käyttäytyminen

Joskus voi käydä niin, että oppilas tai opiskelija alkaa käyttäytyä silminnähden poikkeavalla tavalla. Kyseessä voi olla vakava mielenhäiriö, johon tarvitaan nopeasti ammattiauttajien apua.

Psykoosin oireita voivat olla:

- vetäytyminen, pyrkimys olla yksin
- sekavat tai epärealistiset puheet
- rituaalit, pakkotoiminnot
- ikätasoa lapsellisempi toiminta
- suhtautuminen koulutyöhön muuttuu, ei välitä koulutyöstä tai yrittää tehdä enemmän kuin jaksaa
- erikoinen toiminta, jota ei itse halua/osaa selittää
- vihjailee avuntarpeesta
- ulkoinen olemus muuttuu näkyvästi, esim. hoitamattomuus
- tunneilmaisun kapeutuminen tai muuttuminen, esim. äkilliset naurun- tai itkunpuuskat
- harhaluulot.

Luettelo on vain esimerkinomainen. Mikäli oppilaalla tai opiskelijalla on näitä oireita paljon, ota yhteys koulupsykologiin tai -lääkäriin tai mielenterveystyön asiantuntijaan.

Päihteiden väärinkäyttö

Runsas päihteiden käyttö voi olla oire vakavasta masennuksesta. Päihteiden väärinkäyttö häiritsee koulutyötä ja pahimmillaan johtaa koulun keskeyttämiseen.

Päihteiden väärinkäytön tunnusmerkkejä voivat olla:

- kaveripiiri vaihtuu
- rahantarve lisääntyy; näpistely, ilkivalta, kauppaaminen
- koulumenestys laskee
- poissaolot lisääntyvät; aamu- tai maanantaipoissaoloja
- epärealistisia puheita, tarinoita, valehtelua
- luonteessa muutoksia
- pelkotiloja, ahdistuneisuutta, levottomuutta
- erilaisia fyysisiä merkkejä, käytetystä aineesta riippuen; esim. laajentuneet silmäterät, verestävät silmänvalkuaiset, vapina, hikoilu, laihtuminen/lihominen, uneliaisuus, tokkuraisuus
- tietyille aineille ominainen haju
- piippu, veitset, aineenpalaset
- ulkonäkö/olemus muuttuu

Mitkään merkit eivät yksin tai yhdessä välttämättä merkitse sitä, että nuorella on päihdeongelma.

Mikäli päihteiden väärinkäyttöä epäillään, koulun on syytä ottaa asia oppilaan tai opiskelijan ja hänen vanhempiansa kanssa puheeksi. Tarvittaessa otetaan yhteyttä sosiaali- ja terveydenhuolto-viranomaisiin, alle 18-vuotiaan kohdalla lastensuojeluun.

Itsemurhavaara

Itsemurhauhkailuun tai itsemurhapuheisiin on aina suhtauduttava vakavasti. Jos itsemurha-aikeita epäillään, niin oppilaalta kysytään suoraan onko hän ajatellut itsemurhaa. Jos vastaus on myöntävä, niin häneltä kysytään onko hänellä suunnitelma sen toteuttamiseksi. Itsemurha-aikeista kysyminen antaa nuorelle mahdollisuuden puhua asiasta ja helpottaa pahaa oloaan. Vaikka nuori kieltäisi kertomasta asiasta muille, itsemurha-aikeista tulee kertoa vanhemmille sekä oppilas-/opiskelijahuollon työntekijöille. **On varmistettava, että oppilas tai opiskelija saa ammatti-apua.** Vaitiolovelvollisuus ei päde, kun kyseessä on kuolemanvaara! Usein nuoren ystävät huomaavat ensimmäisenä itsemurhavaaran. Siksi nuorille olisi hyvä kertoa, että itsemurhauhkailuista tulee aina kertoa jollekin aikuiselle vaikka ystävä vannottaisi olemaan kertomatta. "Parempi vihainen kuin kuollut ystävä".

Itsemurhavaarasta kertovat:

- aiemmat yritykset
- itsemurhalla uhkailu
- vakava masennus

Muita riskitekijöitä ovat:

- voimakas kiinnostus kuolemaan tai itsemurhiin
- kaikkien rakkaiden tavaroiden pois antaminen
- veitsellä leikittely, turha riskienotto
- suuret muutokset käytöksessä ja suoritustasossa sekä
- lähipiirissä tapahtunut itsemurha.

Koulukiusaaminen ja -väkivalta

Koulukiusaamisella ja -väkivallalla tarkoitetaan toistuvaa henkistä, verbaalista tai fyysistä väkivaltaa, jonka yksi tai useampi lapsi tai aikuinen kohdistaa yhteen uhriin tai ryhmään. Koulukiusaaminen ja kouluväkivalta voivat ilmetä monin tavoin, kuten panetteluna, nimittelynä ("huorittelu, homottelu"), tönimisenä, potkimisena tai ryhmän ulkopuolelle sulkemisena. Koulussa voi esiintyä myös sukupuolista häirintää ja ahdistelua. Kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemiseen ja käsittelyyn olisi hyvä olla oma suunnitelmansa. Kiusaamisen ehkäisy edellyttää ryhmä- ja yhteisötason toimintaa, koska kiusaajan toimintaa tukee muiden kannustus, vaikeneminen tai syrjässä pysyminen. Kiusaamiseen tulee puuttua heti, koska kiusaamisen katkaiseminen ja kiusaamisen traumaattiset seuraukset ovat sitä vaikeampia mitä pidempään tilanteen annetaan jatkua. Kirjallisuudesta löytyy hyviä malleja kiusaamisen ehkäisyyn ja katkaisuun.

Kiusaamiseen ja väkivaltaan voi syyllistyä myös koulun työntekijä. Menettelytapaohjeissa olisi huomioitava, että lapsi ei yleensä uskalla puhua asiasta koulussa. Siksi koteja tulee kannustaa ottamaan yhteyttä kouluun heti kun lapsen koulunkäynnissä on pulmia.

Perheessä tapahtuva väkivalta

Jos on epäilyä siitä, että lapsi tai nuori on perheessään väkivallan kohteena tai todistajana, häneltä voi kysyä asiaa suoraan. Jos hän vahvistaa epäilyn oikeaksi, häneltä pyydetään lupa keskustella asiasta jonkun oppilashuoltoryhmän jäsenen kanssa. Asia käsitellään oppilashuoltoryhmässä ja sovitaan siitä kuka ottaa yhteyttä kotiin ja lastensuojeluun/poliisiin. Väkivallan uhri on ohjattava avun piiriin ja hänelle on kerrottava

hänen oikeuksistaan ja mahdollisuudesta saada tukea. Väkivalta on aina rikos, vaikka se tapahtuisi perhepiirissä. Kunnissa tulisi olla terveystoimen, lastensuojelun, koulun ja poliisin yhdessä laatima toimintamalli perheessä tapahtuvan väkivallan ja seksuaalisen riiston eli inestien varalle.

Työntekijä tarvitsee apua

Työntekijällä voi olla työuupumus, pitkäaikainen masennus, päihteiden väärinkäyttöä tai muita mielenterveysongelmia. Tällaisessa tilanteessa koulun johtajan tulisi keskustella työntekijän kanssa ja **ohjata hänet työterveyshuoltoon**. Rehtorin tulisi varmistaa avun saaminen olemalla tarvittaessa itse yhteydessä työterveyshuoltoon.

Koulun elämäntaitoja rakentava työ

Koulujen ja oppilaitosten olisi hyvä pohtia sitä miten ne voisivat poistaa tai vähentää koulunkäyntiin liittyviä riskitekijöitä. Ryhmässä toimiminen ja jatkuvan arvioinnin kohteena oleminen voi olla joillekin lapsille ja nuorille hyvinkin stressaavaa.

Minkälaisilla käytännöillä meidän koulussa:

- ehkäistään kiusaamista ja vahvistetaan myönteistä ilmapiiriä
- estetään yksinäjääminen ja edistetään ryhmäytymistä ja toverisuhteita
- varmistetaan onnistumisen ja osaamisen kokemukset kaikille
- katkaistaan epäonnistumisen kierre ja estetään koulunkäynnin keskeyttäminen
- varmistetaan kaikille päästötodistuksen saaminen?

Koulu voi osana koulun arkea edistää lasten ja nuorten elämäntaitoja ja kykyä kohdata vaikeita tilanteita. Koulutyössä voidaan tietoisesti **vahvistaa itsetuntoa, harjoitella myönteistä vuorovaikutusta ja arkielämän ongelmanratkaisutaitoja**.

7. TAUSTATIE TOA KRIISEISTÄ JA HENKISESTÄ TUESTA

Kriisin ja trauman määritelmät

Kriisistä puhutaan yleensä silloin, kun ihminen on joutunut elämäntilanteeseen jonka psyykkiseen hallitsemiseen ja käsittelemiseen hänen aikaisemmat kokemuksensa ja keinonsa eivät riitä. Kriisit voidaan jakaa **kehityskriiseihin ja traumaattisiin kriiseihin**. Normaaleja kehitykseen kuuluvia kriisejä voivat aiheuttaa esimerkiksi murrosikä, seurustelusuhteen katkeaminen, kotoa pois muuttaminen, armeijaan meno tai naimisiin meno. Suurin osa ihmisistä selviää näistä tapahtumista omin avuin, vaikka selviytyminen saattaakin joskus vaatia suuria ponnisteluja.

Traumaattiset tapahtumat voivat aiheuttaa kenelle tahansa huomattavaa kärsimystä. Läheinen ihminen kuolee, ihminen joutuu onnettomuuteen tai koti palaa tulipalossa. Traumaattinen kriisi jakaa elämän kahtia – on elämä ennen sitä ja elämä sen jälkeen. Traumalla tarkoitetaan paitsi varsinaista traumaattista tapahtumaa, myös tapahtuman vammauttavaa vaikutusta ihmisen psyykeen. Trauma voi syntyä myös pitkän ajan kuluessa koettujen vaurioittavien kokemusten seurauksena (esimerkiksi seksuaalinen hyväksikäyttö tai perheessä tapahtuva väkivalta).

Traumaattisen kriisin vaiheet ja siitä toipuminen

Jokainen kokee traumaattisen tilanteen yksilöllisesti. Kriisin psyykkisissä reaktioissa voidaan kuitenkin erottaa erilaisia vaiheita, joilla on yhteisiä piirteitä kriisin aiheuttajasta ja kokijasta riippumatta.

On tärkeää tiedostaa, että kriisireaktiot ovat normaaleja reaktioita ylivoimaisiin tilanteisiin.

Traumaattisen kriisin vaiheet:

1. Sokkivaihe saattaa kestää muutamasta tunnista muutamaan vuorokauteen. Tällöin ihminen ei kykene käsittämään tapahtunutta, hän voi jopa kieltää sen. Ihminen voi käyttäytyä poikkeavasti tai tilanteeseen sopimattomasti, esimerkiksi kylmän rauhallisesti tai raivoisasti, sekavasti. Hän ei ehkä jälkeenpäin muista tapahtumia tai annettuja ohjeita.

2. Reaktiovaihe voi olla muutaman viikon tai kuukauden mittainen. Ihminen yrittää saada käsitystä tapahtuneesta: miksi ja miten kaikki tapahtui. Henkiset puolustuskeinot alkavat toimia paremmin ja tapahtuman kieltäminen vähenee. Tässä vaiheessa voi ilmetä erilaisia ruumiillisia oireita, ahdistuneisuutta, masennusoireita, univaikeuksia, vihamielisyttä (mm. toisten syyttämistä), tunteiden peittämistä tai näennäistä tilanteen hallintaa.

3. Käsittelyvaihe kestää muutamista kuukausista vuoteen. Tällöin tapahtunut hyväksytään, siihen ja menneeseen elämäntilanteeseen keskittyminen vähenee ja oireet ja tuntemukset vähenevät.

Toipumisen edetessä psyykkiset ja fyysiset oireet poistuvat ja mieliala kohenee. Mikäli ihminen ei saa trauman käsittelyyn tarvitsemaansa tukea, **seurauksena voi olla ns. posttraumaattinen stressihäiriö**, joka heikentää toimintakykyä ja elämisen laatua. Se voi ilmetä mm. unettomuutena, painajaisunina, masennuksena, psykosomaattisina oireina, oppimisvaikeuksina, jopa työkyvyttömyytenä. Tällöin tarvitaan ammattiauttajan apua.

4. Uudelleen suuntautumisen vaiheessa tapahtuu lopullinen toipuminen. Ihminen on kyennyt käsittelemään tapahtuneen siten, että se ei enää rajoita elämää. Kukaan ei ole kriisin jälkeen ennallaan, mutta parhaassa tapauksessa ihminen on vahvempi ja paremmin valmistautunut kohtaamaan vastoinkäymisiä.

Välitön selviytymisen tuki

Ihmisten selviytymistä traumaattisessa tilanteessa helpottavat seuraavat seikat:

- rauhoittava, turvallisuutta luova ilmapiiri
- myötäeläminen ja huolenpito
- reaktioiden ymmärtäminen ja hyväksyminen
- uhrien kertomuksen kuunteleminen
- tyhjien sanojen ja lupausten välttäminen
- levollinen läsnäolo, se ettei jää yksin
- avoin ja rehellinen tieto tapahtuneesta
- tietojen pitäminen ajan tasalla.

Psykologinen jälkipuinti järjestetään aina kolmen vuorokauden sisällä traumaattisesta tapahtumasta.

Ensimmäisen kolmen vuorokauden aikana ihminen on avoin tapahtuman käsittelylle, sen jälkeen psyykkiset puolustuskeinot voivat estää asian käsittelyä. Jälkipuinnin vetävät siihen koulutetut työntekijät. Jälkipuinnin tarkoituksena on tukea normaalin surutyön käynnistymistä ja estää posttraumaattisen stressihäiriön syntyminen. Jälkipuinnissa annetaan tietoa tapahtumien kulusta, jottei mielikuvitus tai huhut paikkaisi aukkoja. Jälkipuinti antaa mahdollisuuden jäsentää osallistujien ajatuksia ja tunteita. Siellä annetaan tietoa mahdollisista jälkireaktioista ja avunsaantipaikoista sekä kartoitetaan avun tarvetta.

Purkukokous (defusing) järjestetään traumaattisissa tilanteissa auttajina toimiville. Se tarjoaa mahdollisuuden keskustella välittömästi tapahtuneesta ja purkaa kokemuksia. Kriisiryhmä voi järjestää itselleen purkukokouksen ilman ulkopuolistakin vetäjää.

Rituaaleilla on tärkeä merkitys surun käsittelyssä. Muistotilaisuus, hautajaiset, kuvat, kynttilät, kirjeen kirjoittaminen tai piirtäminen auttavat surun työstämistä.

Myöhempi tuen tarve

Ihmisten myöhempi tuen tarve on yksilöllinen ja siihen vaikuttaa traumaattisen tapahtuman luonne. Suru lähimmäisen kuolemasta ei häviä muutamassa kuukaudessa, ei ehkä koskaan, siksi **surulle ja toipumiselle on annettavaa aikaa**. Joillakin oppilailla tai opiskelijoilla voi olla tarve keskustella ja työstää asioita useaan kertaan, jolloin oppilashuollon henkilöstö voi järjestää heille **yksilöllisiä tai ryhmätapaamisia**. Erityisen traumaattisen tilanteen jälkeen lapsi tai nuori voi olla myös traumaterapian tarpeessa, jolloin hänet tulee ohjata mielenterveyspalveluihin. **Myös koulun työntekijöillä** voi olla myöhempää tuen tarvetta.

8.TOIMENPITEET KRIISIVALMIUDEN YLLÄPITÄMISEKSI

- Kriisisuunnitelma pyritään päivittämään vuosittain.
- Uudelle työntekijälle annetaan luettavaksi perehdyttämiskansio, jossa ovat myös palo- ja pelastussuunnitelma ja kriisisuunnitelma.
- Kriisisuunnitelmasta tiedotetaan vuosittain työyhteisölle ja kodeille.
- Järjestetään koulutustilaisuuksia.
- Hankitaan aihepiiriin liittyvää kirjallisuutta.

Liite 1

Ensiapuohjeet onnettomuustilanteessa
(vain paperiversiona)

Liite 2

Koulun pohjakaava, poistumistiet, puhelimien paikat
(sama kuin palo- ja pelastussuunnitelmassa, vain paperiversiona)

Liite 3

Opetushallituksen ohjeita, www.oph.fi:

- 1. Varautuminen kriiseihin**
- 2. Kriisin sattuessa**
- 3. Kriisin käsittely ja jälkihoito kouluissa**
- 4. Kriisit ja tiedotusvälineet**

Psyl:n lukion suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Porin suomalaisen yhteislyseon lukiossa ei sallita minkäänlaista väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää. Jos tällaista ilmenee, siihen puututaan välittömästi ja toimitaan niin, että se loppuu.

Keinoja näiden asioiden ennaltaehkäisyyn ovat avoin vuorovaikutus kaikkien koulussa työskentelevien kesken, koulun myönteisen ilmapiirin ja yhteishengen edistäminen sekä koulussa työskentelyn jatkuva havainnointi. Opiskelijoita rohkaistaan kertomaan jollekin koulussa työskentelevälle aikuiselle heti, jos he havaitsevat koulun opiskelijaan kohdistuvaa epäasiallista käytöstä. Tärkeä rooli havainnoinnissa on koulumme tutoropiskelijoilla ja opiskelijakunnan hallituksen jäsenillä.

Jos koulun opiskelija syyllistyy kiusaamiseen, väkivallan tekoon tai häirintään, ryhmänohjaaja tai rehtori keskustelee hänen kanssaan ja keskustelussa todetaan, että tällaista käytöstä ei koulussa sallita. Jos opiskelija keskustelusta huolimatta jatkaa epäasiallista toimintaa, koulu ottaa yhteyttä hänen vanhempiinsa. Yhdessä sovitaan keinoista, joilla tällainen toiminta saadaan loppumaan. Tarvittaessa asiaa selvittämään kutsutaan ulkopuolisia asiantuntijoita (esim. poliisi tai sosiaaliviranomainen).

Lukion hyvinvointiryhmä käsittelee mahdollisia esiin tulleita tilanteita yleisellä tasolla ja pohtii keinoja estää tämän kaltaisten tilanteiden syntymistä.

Lukion yhteisissä tilaisuuksissa edellä mainitut asiat otetaan esille säännöllisesti, samoin ryhmänohjaustuokioilla. Yksilötasolla sekä epäasiallisen kohtelun kohteeksi joutunut että siihen syyllistynyt voidaan ohjata keskustelemaan asiasta lukiopsykologin tai lukiokuraattorin kanssa. Näillä keskusteluilla on tärkeä rooli jälkiseurannan kannalta.

Tämä suunnitelma on osa lukion opetussuunnitelmaa, joka on nähtävillä koulun kotisivulla ja sitä päivitetään tarpeen mukaan. Hyvinvointiryhmä seuraa ja arvioi suunnitelman toteutumista vuosittain.

PORIN SUOMALAISEN YHEISLYSEON LUKION JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Näiden lain edellyttämien järjestyssääntöjen tavoite on mahdollistaa kaikille työyhteisön jäsenille turvallinen ja asiallinen työympäristö.

1 § Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön LL 21§

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulun järjestyssäännöt, oppilashuolto ja pelastautumisohjeet pyrkivät turvaamaan edellä mainitun tavoitteen.

2 § Teräaseet TeräaseL 3,4,6 ja 7§

Teräaseiden tuominen ja hallussa pitäminen koulussa ja koulun alueella on ehdottomasti kielletty. Hallussapidosta on rangaistusmääräykset teräseläissa.

3 § Eroaminen LL 24§

Opiskelija katsotaan eronneeksi, mikäli lukion oppimäärää ei ole suoritettu neljän vuoden aikana. Erityisestä syystä rehtori voi myöntää jatkoaikaa.

Lisäksi opiskelija katsotaan eronneeksi, jos hän pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta ja on ilmeistä, että hänen tarkoituksensa ei ole jatkaa opintojaan.

4 § Osallistuminen opetukseen LL 25§

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti.

5 § Kurinpito LL 26§

Kurinpitorangaistuksia ovat kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen oppilaitoksesta enintään yhdeksi vuodeksi. Kyseiseen menettelyyn tulee ryhtyä, jos opiskelija on rikkonut järjestystä, harjoittanut vilppiä opinnoissaan tai käyttäytynyt muuten epäasiallisesti.

Kurinpitomenettelyssä on yksilöitävä rangaistukseen liittyvä teko tai laiminlyönti ja kuultava opiskelijaa. Ennen määräaikaista erottamista opiskelijan huoltajalle on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi LA 11§

Lisäksi koulun rehtori tai opettaja voi tarvittaessa puhutella opiskelijaa.

6 § Tupakoiminen TupakkaL 12 ja 32§

Tupakoiminen koulun alueella ja kaikissa koulun tilaisuuksissa on kielletty. Koulualue käsittää koulurakennuksen ja sen piha- ja katualueet. Tupakointirikkomuksesta on rangaistusmääräys tupakkalaissa.

Sama kielto koskee nuuskaamista.

7 § Päihteet ja huumausaineet AlkoholiL 85 ja 86§ ja HuumausaineL 3§

Päihteiden ja huumausaineiden hallussapito, käyttö, myynti ja ostaminen koulussa ja koulun alueella on ehdottomasti kielletty. Se on kielletty myös kaikissa koulun järjestämissä tilaisuuksissa.

Alkoholin hallussapidosta on rangaistusmääräykset alkoholilaissa.

Huumausaineiden hallussapidosta ja käytöstä on rangaistusmääräykset rikoslaissa. RL

8 § Käytös

Opiskelijalta edellytetään hyvää ja asiallista kaikkia työyhteisön jäsenet huomioonottavaa käytöstä. Näin taataan kaikkien viihtyvyys ja turvallisuus koulussa. Väkivalta, kiusaaminen ja häirintä

työyhteisön jäsenten taholta ja työyhteisön jäseniä kohtaan ei ole sallittua. Opiskelijoiden turvallisuutta vaarantava tai häiritsevä käytös on kielletty.

9 § ATK-laitteiden ja tietoverkon käyttö

ATK-laitteet ja tietoverkko on tarkoitettu opiskeluun ja koulussa annettujen tehtävien suorittamiseen edellä mainittujen laitteiden käytöstä annettujen ohjeiden mukaisesti.

Opiskelija on vastuussa käyttämiensä ATK-laitteiden ja tietoverkon asiallisesta käytöstä. Mikäli ilmenee ATK-laitteiden väärinkäyttöä, laitteiden käyttömahdollisuutta rajoitetaan.

10 § Välitunnit

Välitunnit voi viettää sisällä tai ulkona koulun alueella. Koulu ei vastaa opiskelijalle aiheutuneesta vahingosta, jos hän on poistunut koulun alueelta koulutyön sitä edellyttämättä.

11 § Kulkuvälineet

Koulurakennuksessa ja nimenomaan koulun alueella tulee liikkua niin, että kaikkien turvallisuus ja asiallinen liikkuminen on taattu.

Polkupyörät säilytetään koulun pihassa olevissa telineissä.

Koulun pihalla olevat autojen pysäköintipaikat on tarkoitettu koulun henkilökunnan ei opiskelijoiden käyttöön. Opiskelijoiden autot tulee pysäköidä sallituille parkkipaikoille. Autoilijoiden tulee noudattaa erityistä varovaisuutta koulun alueella liikkueessaan.

12 § Tapaturmat

Terveystenhoitajalle ilmoitetaan välittömästi tapaturmista. Jos terveydenhoitaja ei ole paikalla, paikalla olevat toimittavat tapaturman uhrin asianmukaiseen hoitoon.

13 § Koulun ja kouluyhteisön omaisuus

Koulun omaisuutta on käsiteltävä huolellisesti. Jokaisen velvollisuus on huolehtia kaikissa koulun sisä- ja ulkotiloissa siisteydestä ja järjestyksestä.

Omaisuuksille tapahtuneesta vahingosta on tehtävä ilmoitus kansliaan. Kouluyhteisön jäsen on velvollinen korvaamaan anastamansa, tahallisesti tai törkeästi varomattomuudesta rikkomansa omaisuuden.

14 §

Asioissa, joista ei ole määräyksiä järjestyssäännöissä, noudatetaan lakien, asetusten, kaupungin järjestyssääntöjen, koulutoimen ja muiden koulutyöhön liittyvien virastojen ja laitosten säännöksiä.

Lyhennykset:

AlkoholiL	= Alkoholilaki
HuumausaineL	= Huumausainelaki
LA	= Lukioasetus
LL	= Lukiolaki
RL	= Rikoslaki
TeräaseL	= Teräaselaki
TupakkaL	= Tupakkalaki